EESTI PÄEVA-LEHT

ESTNISKA DAGBLADET

Kolmapäeval, 22. augustil 1973
Nr. 64 (3852) 15. aastakäik

Rahvapensioni MAKS KAOB teatab valitsus

Valitsus otsustas veel enne valimisi teostada maksureformi, mis astub jõus juba 1. jaanuaril tuleval aastal. Peamiseks muudatuseks on rahvapensioni maksu kustutamine palgavõtjate maksustamisel, kusjuures vastav kulu viiakse ettevõtjate kanda. Viimased hakkavad 1974 aastast peale maksma erilist sotsiaalkindlustusmaksu 3,3 protsendi suuruses palgasummast.

Palgalised maksid senini 5 protsenti maksustustulust rahvapensioniks. Uue maksukorralduse järele on vabastamisele kuuluv maksimum 1500 krooni. Praktiliselt ei tule seega kellegil enam maksta.

Samal ajal on valitsus otsustanud a. 1974 parandada rahvapensionäridele pensioni 350 miljoni krooni ulatuses, kusjuures üksikud saavad aastas 237 ja abielulised 747 krooni juurde. Üteldakse, et pärast 1974-ndat aastat võib kõne alla tulla standardlisa maksmise vormide muutmine. Rootsis on 1,5 miljonit rahvapensionäri.

Oma ettevõtjatele ja talupoegadele ilma palgalise tööjõuta kujuneb uus sotsiaalkindlustusmaks pisut madalamaks kui senine rahvapensionimaks, kui nad ei teeni palju üle 60.000 krooni aastas. Sotsiaalkindlustusmaks võetakse täies ulatuses a. 1974 sisse, olles aga järgmisel aastal maksustamisel mahaarvatav.

Finantsminister Sträng selgitas pressikonverentsil, et praegune maksustamismuudatus on ajutise iseloomuga ja uus maksustamissüsteem võib kõne alla tulla juba a. 1075. Ta rõhutas, et maksumuudatused on varem planeeritud ja et "nendel ei ole midagi tegemist eelseisvate valimistega". Valitsus arvab, et muudatu-muudatusi enne [illegible] siaaldemokraatliku erakonnaga ja küsis arvamist LO-lt ja TVO-lt, kes leidsid, et muudatus on palgaliste huvides.

Ajakirjanduse enamus loeb kiiruga tulnud maksukorgendust valimistaktiliseks sammuks ja opositsioonierakondade esindajad rõhutavad, et uus muudatus ei lahenda põrmugi praegust maksukoormuse raskust, seda eriti marginaalmaksude osas.

Valitsus on avaldanud lootust, et rahvapensionimaksu äravõtmine võetakse arvesse eelole-

Järg lk. 7

ROOTSLANE PAKKUS END SPIOONIKS!

NORRKÖPING (EPL) – Möödunud talvel lendas norrköpingi eralendur Clarence Glendenberg, 30, ootamatult Riiga ja saadeti varsti venelaste poolt tagasi. Selgus, et Glendenberg kohalikult lennuklubilt laenatud masinaga ületas Läänemere veepinna kohal, ainult paari meetri kõrgusel, et radarid teda avastada ei saaks. Nagu ta nüüd NOrrköpingi ringkonnakohtule oma teo eest vastust andes seletas, kavatsenud ta hakata vene spiooniks, olles hoolega jäginud kolonel Wennerströmi lugu.

Et töendada oma võimeid, lendas ta nii rootsi kui vene radareid pettes otse Riiga. Kuid venelased poinudki imponeeritud ja suhtusid spioonikandidaati suure umbusaldusega.

Nii ei tulnud midagi välja kavatsetud N. Liitu jäämisest ja spioonikooli minemisest, mis tema arvates oleks 2'avanud suure maailma" tema ees. Nüüd teatasid venelased Rootsi välisministeeriumile Glendenbergi saabumisest ja Rootsi suursaatkond Moskvas korraldas tema kojutoomise.

Algul seletas Glendenberg, et ta olevat oma lennuga tahtnud "testida rootsi rannavalvet", kuid nüüd lennuki välismaale viimise eest kohtu all seistes, jutustas puhtsüdamlikult ära, mis ta tegelikult oli mõtelnud.

Temast ei saanud kunagi uut Wnnerströmi. Ja laenatud lennuk jäi venelastele.

Madrats pögeniku paadiks

Rootsi trailerlaev "Svealand" korjas DDR ranniku lähedusest pardale ühe 20-aastase idasakslase, kes oli kõhuli tavalisel kummimadratsil ja söudis lauatennise reketitega lääne suunas.

Rootsi kapten märgib, et pögenikul oli õnne. Esiteks sellepärast, et öist merd valgustas täiskuu ja teiseks ei juhtunud teda nägema üks DDR patrullaev, mis möödus sündmuskohast umbes samal ajal.

Pögeniku füüsiline seisund oli kaunis halb, kuid ta jutustas, et ta oli viibinud kummimadratsil umbes viis tundi.

Leesment 5 korda TV-s

Leida Leesment oma Malmö-tüdrukuid treenimas viiekordse TV-esinemise jaoks (EPL-foto)

Selle nädala TV-programmipunkt "Sommarkväll" tuleb Skånest, täpsemalt üteldes Sturupi lennuväljalt, kus "traate hoiab" Lasse Holmquist.

Kõige viie päeva jookul esineb selles programmis ka Leida Leesment oma populaarsete Malmö-tüdrukutega, kujutades "instrumenti" liikumiskompositsioonide esitamiseks samale programmile eriti kirjutatud muusikale.

Esinemised algasid esmaspäeva õhul ja lõpevad reedel – kolmapäeval algab programm kell 21.25, neljapäeval kell 21.30 ja reedel kell 20.00 (TV-programm nr. 2).

Muide valmistub Leida Leesment esinemisele Hollandis septembri lõpul, mil Eindhovenis Philipsi-kontsern tähistab suurte pidustustega oma 60-a. juubelit.

Leida Leesment oma ansambliga oli sisustamas juba 50-a. juubelit ja sama ülesanne on talle langenud nüüd ka kümme aastat hiljem.

Hitler käskis varjata ümberasumise motiive

Baltisakslaste ümberasustamine toimub õigupoolest selleks, et päästa saksa päritoluga rahvusgruppi Ribbentrop-Ribbentrop-Molotovi pakti salaklasulite toimest, s.o. saladokumentidest, millised nüüd on avalikuks saanud ja baltisakslaste ümberasumise osas kogutud dr. Dietrich Loberi poolt raamatus "Diktierte Option", et Saksa Välisamet varsti saatis välja direktiivid ajakirjandusele, milles keelati "päästmise" motiivi kasutamine.

Ei tohi olla mingit juttu sellest, et sakslased pääsevad sellest saatusest, mis on tabamas eestlasi, lätlasi ja leedulasi. Selle asemel kästakse direktiivides ümberasumist kujutada "kui "juhi kutset", mis paigutab nad ümber saksluse eelpostilt, mida nad on sajandeid kaitsnud, uuele eelpostile ja ülesandele – mõeldud on siin Poola alade asustamist.

Ajaloolane Evald Uustalu, kelle esimene artikkel ümberasumisdokumentidest ilmus Eesti Päevalehes 18. augustil, vaatleb tänases lehes oma teises artiklis lähemalt neid Hitleri direktiive. Vaata järge teisal.

Teo avalik Raamatukogu

EPL Kolmapäeval, 22. augustil 1973

MAKSUD

Ilmselt valimisbaromeetrite madalseisu survel on valitsus välja mänginud kaardi, mis on määratud olukorda päästma: muudatused maksude alal. Nagu Sträng seda pressikonverentsil ise mainis, on lahendus ajutine ja opositsioon omakorda küsib, kas tegemist üldse on lahendusega.

Igal juhul annavad välja kuulutatud muudatused ennast tunda vähemalt esimesel aastal, eeskätt selles, et maksumaksjail ei tarvitse enam oma taskust maksta rahvapensioni-maksu, mis viiakse üle tööandjate kanda. See tähendab kuni 1500 kroonist tegeliku maksu vähenemist aastas, kuid tuleb meeles pidada, et valitsus siin on annud mõista, et ta arvestab pensionimaksu tööandjatele veeretamise arvesse võtmisega järgmise aasta kollektiivlepingute sõlmimisel, mis sisuliselt tähendab vastavat palgatõusude ärajätmist.

Nii siis maksab töövõtjamaksumaksja löppude-löpuks ikkagi maksuvähenemise omast taskust. Eriti selle taustal, et maksusüsteemis ei ole teostatud olulisi muudatusi: marginaalmaksud jäävad endiselt koormama lisatöid ja hindade inflatsiooni peatamist ei ole ette näha. Seega jääb püsima vajadus maksusüsteemi täielikuks muutmiseks.

Sträng tähendas, et ametiühingute liikmete keskmine sissetulek on 36.000 krooni aastas. Kuna marginaalmaksude kiire kasv algab 35.000-listelt sissetulekutelt, siis tähendab see, et suurele palgavõtjate enamusele ka tulevikus jääb püsima olukord, kus lisatöö ja lisasissetulekud end ei tasu, kuna riik lõviosa otsemaid omale võtab.

Mis puutub inflatsiooni, mis toiduainete osas aasta esimesel poolel oli ligi 3 protsenti, siis on raske ennustada selle arengut tuleval aastal. Kuigi märgitakse, et ainuüksi rahvapensionimaksu ärajätmine (mis on 5 protsenti maksustatavast sissetulekust) tähendab umbes 10-protsendilist sissetulekute tõusu, millele lisandub kollektiivlepinguga saavutatav protsent, siis ometi ennustavad majandueksperdid, et r e a a l n e inimese kasutuses olev raha kaugeltki ei suurene samavõrra — järele jääb sellest üsnagi vähe. Kogemus, mis on töövõtjatele tuttav juba eelmistest "maksupakkidest", kus tulemus paremal juhul on olnud pluss-miinus null.

Käesoleval korral ei tohi unustada, et riigile langev osa sissetulekute kasvult jääb endiselt ülemääraselt ebaõiglaseks.

1974 aasta ostujõu kasv võetakse palgaliste poolt välja seega rahvapensionimaksu kaotamise näol. Palju oleneb siin konjunktuuri arengust, nagu seda ka finantsminister märkis. Konjunktuur määrab, milline on järgmine "maksupakk", mis võib tulla juba a. 1975. Riigi vajadus raha järele tõenäoliselt ei vähene — see vajadus ongi üks põhjusi, miks valitsus on sattunud praegusse maksu-ummikusse, mis on üks põhjusi valimisbaromeetri ebakindluses talle.

Sest isegi LO, TCO, kaks valitsuserakonnale lähedal seisvat töövõtjate organisatsiooni, on hakanud kõnelema vajadusest kaitstä palgavõtjate reaalset tulu kasvu ja loobuvad senisest brutopalkade poliitikast — teatavasti hakkasid akadeemikud SACO ridades esimesena nõudma reaal- ja mitte ainult brotopalkade tugevdamist, mis tookordse streigi ajal küll lõppes neile fiaskoga. Valitsus ongi nüüd ettevaatlikult informeerinud ka neid organisatsioone oma plaanidest ja tugi nende poolt peab andma tuge ka valimiskampaaniale.

Mis puutub opositsioonierakondasid, siis on need kahtlemata omakorda seotud valitsuse maksumuudatustega, sest see muudatus on lühemas perspektiivis siiski parem kui mitte midagi. Kodanlikud erakonnad nõuavad siin eriti marginaalmaksude süsteemi muutmist, et "töö muutuks tasuvamaks" ja nende poolt oodatakse vastavaid kavasid.

Rüigikassa rahatarviduse ulatust nad aga vaevalt saavad ka võimule tulles kiiresti muuta, sest raske on rahvalt ära võtta igasuguseid "bidrage", milliseid on juurde tulnud tohutul arvul senises poliitikas eriti sotsiaalses sektoris. Samal ajal muutub üha raskemaks ka uute maksuobjektide leidmine, et neid finantseerida.

Siin seisabki praeguse valitsuse probleem. Ja tulevase. OLgu see siis Palmega või mõne teise mehega eesotsas. Esialgul aga saavad rahvapensionärid valimisergutusena 350 miljonit krooni ekstra (poolteist miljonit pensionäri on oluline faktor valimistel — üksikisik saab a. 1974 237 ja abielulised 474 krooni aastas juurde). Summa, mida praegu ei ole, kuid mida loodetakse katta hea majanduskonjunktuuri enamlaekumisist.

EESTI PÄEVALEHT
Estniska Dagbladet
Peatoimetaja Juhan Kokla
Vastutav väljaandja
(ansv. utg.)
Arvi Moor

Toimetus ja talitus:
EESTI MAJAS Stockholmis:
Wallingatan 32, I tr.
Postiaadress: Box 667
101 29 Stockholm 1
Telefon 21 84 46

Toimetaja Eskilstunas Jüri Aus
Aadr. Eesti Päevaleht, Box 120,
631 02 Eskilstuna, tel. 016/14 77 72
Tellimispostgiro nr. 15 67 70-0
Kuulutusarvete postgiro 60 59 00-0,
Eesti Päevaleht Förlags AB,
Stockholm

Tellimishinnad:
Aasta ..... kr. 158:-
Termin (4 kuud) ..... kr. 57:-
Kuu ..... kr. 16:-

Väljaandja EESTI PÄEVALEHT FÖRLAGS AB

Trükkija: Eskilstuna-Kurirens Tryckeri AB Eskilstuna 1973

METSAKODU UUDISMAA
POSTIARVE 694771 FALKÖPING

VÄLISKOMMENTAAR
LAVASTUS NOORTELE

Möödunud kuuvahetusel leidis Ida-Berliinis aset kümnes maailma noorsoo kokkutulek, ametlikult nimetatud festivaliks. Kommunistliku lavastuse paroolideks olid "antiimperialism, solidaarsus, rahu ja sõprus". Äraseletatult pidi see tähendama ühistunnet vabastusliikumistega kolmandas maailmas, rõhutud rahvahulkadega fashistlikes diktatuuririikides ning võitlust "kapitalismi, kurnamise, militarismi ja rõhumise vastu".

Kõiges selles polnud iseendast midagi uut, sest samasuguseid paroole ja lööksõnu oli maailma noorsoo esindajate kokkumeelitamiseks kasutatud juba üheksa korda varem, alates külma sõja palavamast ajast.

Järelikult on tegemist jätkuva kommunistliku propagandaga külma sõja eeskujul, kuigi on jõutud ajajärku, kus Ida ja Lääne vahekordades peaks olema mõeldamatu pingelangus.

Nüüd Ida-Berliinis toimunud festivalist võtsid osa 130.000 delegaati ümmarguselt 140 maalt. Üheksa päeva kestnud pidulikul kokkutulekul jäi lõpuks siiski küsitavaks, kas "maailma noorsugu" oli lavastusest üldse imponeeritud. Kokku 130.000 delegaadist oli tervelt 100.000 Ida-Saksamaalt eneselt.

Väljastpoolt tulnud delegatsioonidest oli suurimaks Nõukogude Liidu oma 1.000 liikmega. Puna-Hiina ja Albaania ei võtnud festivalist üldse osa, aga seevastu oli Iisrael esindatud paarikümne delegaadiga. Mis puutub läänemaailmasse, siis oli osavõtjaid peaaegu kõigist riikidest, kaasaarvatud Rootsi ja Lääne-Saksamaa poliitiliste noorsooerakondade esindajad.

Osavõtjate arvusid silmas pidades tundub loomulikuna, et lavastus Ida-Berliinis kujunes sedakorda peamiselt suureks propagandanumbriks Ida-Saksamaale enesele "teise saksa riigina". Aga ka muus osas oli lavastuse propagandaline tagamõte nii ilmne, et efekt sageli pidi paratamatult osutuma vastupidiseks sellele, mida lavastajad olid lootnud.

See andis ennast eriti tunda poliitilistes diskussioonides, kus spetsiaalset treenitud kommunistlikud kõnelejad valvasid hoolega, et vaidlused ei võtaks ebasoovitavat suunda. See oli nähe, millega isegi lääne vasakväändelise meelsusega delegaadid ei tahtnud hästi leppida.

Nõnda leidis uuesti kinnitamist tuntud tõsiasi, et vaidluste ja mõttevahetuste eesmärgiks idas toimuvatel rahvusvahelistel konverentsidel on mitte probleemide ühine valgustamine ja lahendamine, vaid kinnipidamine juba ennakult tehtud otsustest.

On nimelt kujunenud reegliks, et ida sotsialistliku poole esindajad keelduvad arutamast probleeme seoses ühiskondliku eluga nende eneste maades. Seda õigustatakse väitega, et kuna tootmisvahendid Ida-Euroopas on riigistatud, siis polevat seal enam ka põhjust konfliktideks ühiskondlikus elus.

Ometi on läänemaailmas küllalt hästi teada, kuidas mitmesugused väidetavalt kodanlised kalduvused elavad idarlikides edasi marksistlik-leninistliku mantli all. Rahutustest idas kõnelevad mitte ainult tööliste mässud Ida-Berliinis, Poznanis ja mujal, vaid ka rahvusliik ülestõus Ungaris ja vabadusliikumine Tshehhoslovakkias.

Nõukogude reivad on mässud ja ülestõusud küll maha surunud, aga see ei tähenda veel, et ka ühiskondlikud probleemid oleksid päevakorrast kadunud. Vastupidi, raudeesriide püsimine idarlikide ümber ning kõigi teistimõtlejate tagakiusamine ja nuhtlemine nii Nõukogude Liidus kui tema sulasriikides annavad selget tunnistust selle kohta, et ühiskondlikud probleemid seal püsivad edasi.

Välisvaatlejatele oli seepärast mitte ainult üllatav, vaid ka võõrastav, kui maailma noorsoo festivali korraldajad nüüd ka Ida-Berliinis ei lasknud oma suuri probleeme üldse arutamisele võtta, seades peateemaks Indo-Hiina probleemi ja Lähis-Ida konflikti.

Sellega töendasid lavastuse propagandistid, et kuigi ametlikult eetakse kinni n.n. rahuliku koeksistentsi poliitikast suhtlemises vaba läänemaailmaga, ei tähenda see veel ideoloogilise võitluse lõpetamist. Noorsugu on küllma sõja aastatest saadik olnud populaarseks mängupalliks nii Idale kui Läänele. Mõlemad on püüdnud noori oma poole võita.

Nüüd püüavad idarligid nähtavasti läänemaailma veelgi üle mängida, aga pingutused näitavad olevat asjatud, kuna maailma noorsool on küllalt arusaamist tõelisest olukorrast.

A.K.

EUROOPA JULGEOLEK

Metsead hundid. . .

Aasta alguseks oli Eestis pisut üle 15.350 jahimehe. Võib tekkida küsimus, kas sellise väikese maa jaoks ei ole neid liiga palju. Kodumaal arvatakse, et siiski mitte, vaatamata industrialiseerimisele ja asutustes tihendemisele kasvavat ulukite arv. Siit tulenevat ka vajadus seda reguleerida ning küttida iga aasta rohkem.

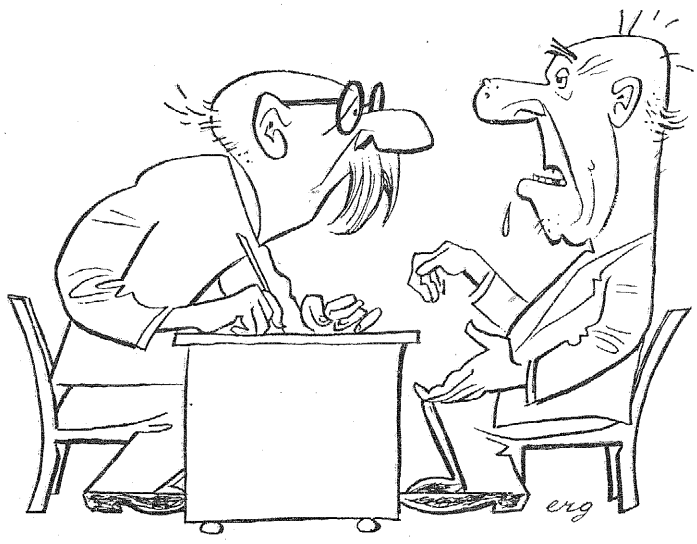
Ajakirja "Eesti Loodus" viimases numbris ongi toodud andmed Eesti Jahimeeste Seltsi liikmete poolt küttitud ulukite arvu kohta mullu. Ühtlasi võrreldakse neid eelmise aastaga. Selgub, et näiteks põtru lasti mullu 5253 (1971.a. 3705), metskitsi 7688 (3820), metssigu 1670 (1414), hunte 13 (9), ilveseid 15 (22), partlasi 17.524 (12.883) jne. Jahimeeste kontosse kuulusid ka metsnugised, tuhkrud, ondatrad, kärbid, tedred, metsised, kährikoerad, mägrad, jänesed ja teised loomad. Mitmes suhtes kujunevat tänavune jahimeeste tööpõld veelgi avaramaks, sest mõnede ulukite (metssead, metskitsed) arv on suurenenud tublisti üle normi.

Richmand Hillis Kanadas suri Liisa Aak.

Kanadas suri Aleksander Grents.

Kuressaares suri 26. juunil Salme Post, n-na Mäe, sünd. 14. mail 1894 Hiiumaal.

Thunder Bays, Kanadas, suri 22. juulil Artur Lington, sünd. 20. märtsil 1892 Narvas.

– Olen osav kärbsest elevandi tegemisel ja töe väänamisel. . .
– Noh, siis sobite ju suurepäraselt USA-korrespondendiks TV juurde. . . Millal saate alustada, mis tahate palka?

Praegune Euroopa-kaart ei saa olla muutmatu Kanada-leht Baltikumist

OTTAWA (VE) – Juhtub harva, et Kanada ajakirjanduses käsitatakse pikemalt N. Liidu vägivalda Balti riikides. Nüüd on Ottawas ilmuv Kanada ajaleht "The Ottawa Journal" avaldanud pikema analüüsiva artikli Balti riikide praeguses olukorra kohta, tehes läänemaailma riikidele etteheiteid, et need on Balti riigid unustanud. Artikli autoriks on ajalehe erikorrespondent Jack Best, kelle artikkel kannab pealkirja "Läänlased ignoreerivad Lätit, Eestit ja Leedut" ning alapealkirja "Euroopa praegune kaart ei ole immuunne muudatuste tegemiseks". Avaldame allpool artikli lühendatud kujul.

Kui Euroopa julgeoleku ja koostöö konverents lõbises möödunud nädalal Helsingis läbi oma avamisfaasi, siis oli seal üks grupp riike – kes olid sunnitud asjakäiku jälgima vaikides.

Need on Balti vabariigid Läti, Eesti ja Leedu, kes inkorporeeriti N. Liitu 1940. aastal ning absorbeeriti uuesti kui nõukogude armee tõrjus sealt natsid välja 1944. aastal.

Asetatud N. Liidu loodepoolsele ölale ja palistatud Balti merest ühelt poolt ning N. Liidust ja Poolast teiselt poolt, on nad välkesed nii territooriumilt kui ka rahvaarvult.

Kuid igaüks neist on suurem kui paljud iseseisvatest julgeoleku konverentsist osavõtjad ning nende rahvaarvu kogusumma on umbes 7 miljonit inimest, kes on sama töökad ja progresslivsed nagu skandinaavlased, kes elavad üle vee põhja ja lääne pool.

Autor kirjeldab, kuidas Balti riigid sunniti vägivaldselt liituma N. Liiduga ja jatkab siis: "Kui punaarmee tungis uuesti sisse nelja aasta pärast, põgenes suur osa rahvastikust läände samas suunas taganevate sakslastega. Nende hulgas olid tuhanded, kes leidsid endile kodud Kanadas.

Tänapäeval on suurem osa neist kahtlemata õnnelikud et nad lahkusid. Kui nad oleksid kohale jäänud, siis oleksid nad tõenäoliselt liitunud nende tuhandete kaasmaalastega, kes pidid sooritama teistsuguse reisi – sunniviisilise matka Siberi ja Põhja-euroopa töölaagritesse.

Massilised pärastsõjaaegsed deporteerimised itta ja põhja mida teostati koostöötamise ettekäänetel, käisid käsi-käes Kremli paanlaga vene slavismi sissetoomiseks mitteslaavi Balti rahvastiku hulka."

Edasi mainib autor: "Kuigi läänemaailm ei ole kunagi tunnustanud N. Liidu suveräänsust kolmes vabariigis rahvusvahelise õiguse kohalt, on ta aktsepteerinud Moskva jurisdiktsiooni ei-tamatu fakti.

See on ka Kanada seisukoht, mida välisminister Mitchell Sharp kannatlikult seletab kui küsimus ühel või teisel juhul parlamendis esile kerkib."

"Läänerlikide riigimehed, kes tegelevad rahvusvahelise pinevuse vähendamisega, on kaotanud igasuguse huvi kolme vabariigi saatuse vastu, olgugi, et Venemaa nende jatkuva ikestamisega on murdnud oma lubadused Atlandi Charter'i alusel, räkkimata enesemääramise klauslitest Liitunud Rahvaste Organisatsiooni põhikirjas.

Arvestades Kanada ajakirjanduses ilmunud informatsiooniga, ignoreeriti Balti vabarlikide küsimust täielikult nendes rahu, sõpruse ja heanaaberlikkuse palvekõnedes, mis voolasid Helsingisse kogunenud 35 välisministri huultelt. Kindlasti ei mainitud neid üldse Mitchell Sharpi piinlikult korrektselt koostatud kõnes.

N. Liit soovib Euroopa julgeolekukonverentsilt kõige rohkem seda, et 35 riiki kinnitavad status quo Euroopas ning et kõik asjaosalised riigid aktsepteerivad praeguste piiride puutumatuse.

Venelastele tähendaks see rahvusvahelise tunnustuse andmist kõikidele nendele suurtele territoriaalsetele vallutustele, mis nad saavutasid sõja kestel, kaasa arvatud Balti riigid."

Edasi mainib autor, et venelastel pole mingisugust põhjust ka julgeoleku seisukohalt Balti riikide ikestamiseks, kuna Bonni ja Kremli vahel on jalule seatud normaalsed suhted ning et Saksamaa hädaohu esile toomine pärast Teist maailmasõda on ainult vene propaganda leiutis.

Artikli kirjutaja leiab, et Kanada ja teised läänerligid peavad vastu olema igasugusele ettepanekule või kavale, mis surub need kolm maad veelgi tugevamini vene karu käppade vahele, kuigi sealjuures satutakse riski ette, et Euroopa läbirääkimistelt kaob osaliselt nende võlu. Nende kolme riigi ainus "kuritegu" seisab selles, et nad on välkesed ning olnenevad suurjõu armust.

Väljendus "praeguste piiride puutumatus" on väga populaarne Moskvas, kuid see tundub väga kahtlasena ja tähendab seda, et praegused piirid on muudetamatud. Siin peaks olema mingisugune tälendav märkus, näiteks et piirid on puutumatud "relvastatud jõudude kallaletungi" puhul. Sellega saaksime üle probleemist, et kuigi keegi ei alusta sõda praeguste piiride muutmiseks, siis praegune Euroopa kaart ei ole sliiski immuune muudatuste vastu.

"Olen nõid"

LONDON (EPL) – 29-aastane inglanna Geneviev Parslow rääkis aastaid oma ümbruskonnale, et ta on "nõid", ja et toma "ülesandeks" on mõrvata imikuid. Ta helistas paarli korral ka kohalikku politseisse ja paljus abi oma "kuisumuse" vastu.

Politselarstid vaatasid naise üle ja lasksid tal siis koju minna. Nüüd haaras Geneviev võõra lapse voodist ja uputas imiku jõkke. Paar kuud varem püüdis ta tappa oma lapsi. Kohtunik, kelle ette Genevievi lapsemõrva juhtum arutusele tuli, mõistis naise lõpmata aja peale kõige kindlamasse vanglasse Broadmoori, mis on kindlusvangla valmuhaigetele. Kuid kohtunik ei jätnud oma lõppkokkuvõttes piitsutamast inglise politseivõime ja hoolusameteid, kellega Geneviev Parslow kokku oli puutunud ja kelledele ta oma häda oli kvaevanud. "Kui inimene pidevalt tunnistab, et ta on nõid", siis tuleb ta mõistuses kahelda," mainis kohtunik.

Refleksioone

STOCKHOLMI FILHARMOONIA järgmiseks dirigendiks tuleb raudeesriide tagant vene dirigent Rozhdestveski, 41 a. vana, muusikaekspertide arvates "rahvusvahelisest klassist". Stockholmi ajakirjandus oli õnnelik, eriti selle taustal, et Rootsi on esimene maa, kes saab ajutiseks "laenata" mõnda vene dirigenti. Rozhdestvenskile olevat nimelt varem ära keelatud Londoni minna.

Ja nüüd tuleb ta Rootsi ja Kossögini isikliku õnnistusega. Kuivõrd Kossögin selle idee ise lansseeris Rootsi-külastusel, on teadmata, kuid on ilmne, et propagandaõnged on tugevasti mängus, olgu siis Rozhdestvenski nii hea dirigent kui tahes. Juba räägitakse vene orkestrite Stockholmi toomisest jne.

N. Vene diktatuur on saavutamas head kurssi "õrna südametunnistusega" Rootsis, kus vaevalt mõeldav oleks kreeka balleti või lõuna-aafrika kunstnike esinemised. Mis juhtuks Portugali või isegi USA dirigentidega?. Nagu üks rootsi kommuniste kord avalikult ütles: on olemas häid ja halbu diktatuure. Rootsi käib nendega soojalt läbi, keda "headeks" peetakse. Ohvrite arv siis ei loe.

KES VALITSEVAD EESTIS praegu? Siin saab vastuse küsimusele mitte ainult valitsuse ja partei juhtkondi vaadeldes, kus sliski ka eesti nimesid on esile nihutatud, vaid ka maale minnes, kus üha rohkem on esinema hakanud venenimelised kolhoosi- ja sovhoosidirektorid.

Näit. teatab n.n. rahvakontroll, et Martna sovhoosi direktor Klementsov on varjanud plaanitäitmise suuri puudujääke valestatistikaga, lasknud samal ajal 50 hektarit külviheina maas mädanema minna ja 100 tonni palllitud märga heina samuti.

Läänemaal asuvas K. Marxi nimelises kolhoosis on esimeheks K. Jegonjan ja tema kombainid ei funktsioneeri, Tartumaal Vara sovhoosis on direktoriks H. Barkala on koristanud vaid 13 protsenti viljast jne. jne. Ka maale tuuakse "õige juhtkond" idast. . .

LONDONI THE TIMES, kunagi nimetatud "maailma soliidseimaks ajaleheks", vaatles oma maailmapressi käsitlevas erilises m.h. ka rootsi ajakirjandust vägagi kriitilise pilguga. Tulemus on üldiselt sama, mida kriitilised inimesed siingi ütlevad: rootsi ajakirjandus on muutunud tugevasti ebaobjektiivseks ja ajakirjanikud oma uudistevahenduses liiga subjektiivseiks.

Nii subjektiivseiks, et need, kes tahvad maailmast õiget pilti saada, peavad appi võtma USA, inglise ja saksa suurajalehed, Shveitsist rääkimata.

Inglise ajaleht kergitab kulmu selle puhul, eriti olukorras, kus rootsi ajakirjandus töötab isegi vabamates olukordades kui inglise oma, sest siin on valdav osa ametlikust kirjavahetusest ja dokumentidest avalikud ja siin on kindlustatud allika puutumatus. Nendes kahes punktis on briti zhurnalistil raskem.

AJALEHT VAATLEB selle juures oma suurimat Skandinaavia kolleegi Dagens Nyheterit ja kritiseerib seda eriti selle lehe Ameerika-vastast kampaaniat, kus lugejal vaid harva lastakse kogeda, milliseid fakte USA ise esitab.

Tuuakse näiteks Pariisi kokkulepe Vietnami suhtes, mida isegi lühendatult ei refereeritud, kugi päevast päeva kõneldakse selle kokkuleppe rikkumistest. Kuidas saab siis lugeja kujundada iseoma arvamist, küsib The Times, leides, et rootsi ajakirjanikud teenivad vaid poliitilisi huvisid.

Siin võiks lisada, et uuel rootsi zhurnalistide-generatsioonil on tugev vajadus teenida oma poliitilist vaadet, mis sageli on vasakäärmuslik, otse misjonäri viisil, kuigi ajakirjanike ülikoolis õpetatakse kommentaari ja sõnumi lahutamist. Raske on teooriat rakendada praktikas.

Sellest siis informatsiooni ühekülgne valik, et sellega pikapeale suunata masside mõtlemisviisi. Teatud määral on see toimunud ja muidugi mõjustanud ka siin maal elunevaid mitterootslasigi.

KJ

Göteborgi Meeskoor juubeliaasta lävel

GÖTEBORG (EPL) – Suvine välistegevus hakkab lõpule jõudma. Sellskondlikuks sisetegevuseks avanevad uksed. Eesti Meeskoor on üks esimesi organisatsioone Göteborgis, kes "löõb laulu lahti". Esimene kokkutulek saab toime neljapäeval, 23. augustil Eesti Majas, teatab meeskoori esimees Matti Soondra Eesti Päevalehele.

Esimene kokkutulek. Milles see siis seisneb?

— See seisneb esmajoones informatsiooni andmises. Seda eriti uutele lauljatele. Eelduseks on ju teadagi ka kogu koori soov-viks, et uued lauluharrastajad ja -sõbrad leiavad tee koori juure. Seekord Eesti Majja, kus neile üteldakse teretulemast ja võetakse vastu kapakaljaga, nagu see on juba tavaks kujunenud.

Käesolev teadaanne on nii-siis ühtlasi üleskutseks uutele lauljatele?

— Jah, üleskutseks ning meenutuseks, et koor on olemas ja et kooril seisab seljataga 10-aastane tegevus ja ees selle tähistamiseks pidulik juubeli-üritus kontserdi ja balliga. Tõenäolikult novembris.

— Koori osavõtt maksimaalses koosseisus üldlaulupeost s.a. 2. juunil kinnitas usku, et huvi laulu vastu ei ole mitte kahenev vaid on kasvav. Just see annab lootust — ja samuti laulupeo õnnestumine — uute lauljate juuretulekuks. Küllap nii mõnigi noortest sai laulupeol inspiratsiooni kooris kaasalaulmiseks.

Kas seoses juubeliga on veel mõningaid kavatsusi?

Koori esimees märgib, et kavas on ka vastava albumi kirjastamine, milles oleks antud ülevaade koori organiseerimisest ja tegevusest 10 a. jooksul, täiendatud muidugi pildimaterjaliga.

Jääb lõpuks ainult soovida, et juba koori esimene kokkutulek 23. augustil Eesti Majas, Drottninggatan 27, annaks usku, hoogu ja optimismi koori tegevuseks teise aastakümnesse lähtumisel. (EPL/Mr).

"Rahulik kooselu"

SÖUL (EPL) – Lõuna-Koreas tabati jälle 7 Põhja-Korea kommunisti, kes olid põrandaalusel öönestustööl.

Juunikuus on Lõuna-Koreas kinni võetud juba neli põrandaalust kommunistlikku ringi.

Teatavasti sõlmiti Põhja- ja Lõuna-Korea vahel mõni aeg tagasi kokkulepe, et vastastikku ei tarvitata vägivalda ning töötatkse rahulike vahenditega Korea taasühendamise suunas.

Male Liiv Torontost külastas Stockholmi.

Leena Kitzberg-Osteraas õpetab Euroopa ajalugu Nigeeria Kono ülikoolis (EPL-foto)

Eestlanna õppejõuks Musta mandri ülikoolis

Stockholmis viibivad külas abielupaar Leena ja Gary Osteraas, mõlemad ajaloodoktorid Ühendriikide Columbia ülikoolist. Praegu töötavad nad Aafrikas Nigeerias ülikooli õppejõudena, Kano linnas. Leena Osteraas (34) on eesti klassiku, kirjanik August Kitzbergi pojatütar. Tema osa on tunud ajakirjanik Jaan Kitzberg. Rootsis külastatakse Leena Osteraasi sugulasi ja Norras tema mehe omakseid. Mees on nimlet Norra päritoluga. EPL kasutas juhust Leena Kitzberg-Osteraasiga vestlemiseks nende tööst Nigeerias.

— Kuidas sattusite Aafrikasse? Kas toimus see mõne rahvusvahelise organisatsiooni vahendusel?

— Seda mitte. Oleme lihtsalt palgatud õppejõud Kano ülikooli juures. Mu mehe erialaks on peamiselt Euroopa ajalugu, kuid teiseks alaks on temal Aafrika ajalugu. Mõned professorid Columbia ülikooli juures soovitasid temal sellepärast kandideerida õppejõu kohale mõnes Aafrika ülikoolis, kuna USA-s on hetkel raske saada tööd ülikooliõppejõuna. Kuna minagi soovisin ülikoolis edasi õpetada, esitasime avalduses tingumuse, et ka mina koha saaksin. Nii saimegi mõlemad töökohad Kano ülikooli juurde Nigeerias. Alustasime oma kahe aastast tööd oktoobris 1972. Õpetame mõlemad Euroopa ning teatud määral ka Aafrika ajalugu. Minu ülesannetesse kuulub ka ülikooli sisseastujatele õpetada üldist ajalugu, kus käsitame peamiselt Euroopa, Aafrika ning Lähis-Ida ajalugu.

— Kuidas meeldib töö Aafrika mandril?

— See on väga huvitav. Oleme olnud seal ligi aasta aega ja selle lühikese ajaga on palju nähtud Nigeeria elutingimustest ja traditsioonidest. Et maad tundma õppida, peab seal kindlasti viibima vähemalt paar aastat. Kuna traditsioonid seal on niierinevad, on töö Aafrikas väga põnev. Nigeeria on väga vaheldusrikas ja kontrastirikas maa. Üldiseks ametlikuks keeleks on inglise keel, kuid kasutatakse ka väga palju kohalike rahvuste keeli. Põhja-Nigeerias on suuremaks rahvuskeeleks kaussa keel, lõunas yoruba ja ibo keeled. Rahvas tunneb tavaliselt kõiki neid keeli. Omavahelisel läbikäimisel ei esine mingeid probleeme. Kui on vaja, — ja seda juhtub isegi ametasutustes, siis segatakse kõiki keeli. . .

Nendele kolmele suuremale keelele lisanduvad rida väiksemaid kohalikke keeli. Erilist riigikeelt ei esine Nigeerias. Ajalehed ilmuvad peamiselt inglise keeles, kuid ka haussa ja araabia keeltes. Kuna islami usk on Põhja-Nigeerias väga tugev, siis tuntakse seal ka suurel määral araabia keelt Koraani õppimise kaudu. Lõuna-NIgeerias on aga valitsev ristiusk.

Riiklikud kooiid on ülesehituatud inglise süsteemile. Koolitöö toimub inglise keeles. Säilitakse ka teatud määral kohalikke väiksemaid keeli. Põhja-Nigeerias leiduvad aga lisaks riiklikele koolidele ka koraani ja araabia koolid — see oleneb islami usust. Nendes koolides räägitakse araabia ja haussa keeli. Inglise keelt õpeitakse vöörkeelena. Kes koraani-koolis on käinud, kirjutavad nälteks haussa keelt araabia tähtedega, kuigi haussakeelsed ajalehed ilmuvad ladina tähestikus. Keelte kasutamine ja levinemine on väga keeruline. Eri rahvuste keeltel pole grammatika veel lõplikult välja arenenud. Keeled on alles vormimisel.

— Millega tegeleb Nigeeria rahvas üldiselt?

— Suurem osa rahvast tegutseb põllumajandusega. Kasvatatakse maapähkleid, vilja ja kakaod. Lõuna-Nigeerias on aga tähtsamaks tulundusallikaks õli tootmine ja ümbertöötamine. Akadeemiline haridus kasvab kiiresti. Põhja-Põhja-Nigeerias on veel võimalusi haritlastele riigiteenistusse pääseda, kuid Lõuna-Nigeerias on hea koha saamine juba raskem, sest haritlaste arv on suurem. Kooliskäimiseks on rahval avarad võimalused ja lugemisoskus tõuseb kiiresti.

— Kas ülikoolitöö NIgeerias sarnaneb tööga teistes maades?

— Siin ei esine suuremat vahet. Kano ülikool kuulub õieti Zaria ülikooli alla. Kano ülikool oli varem peamiselt araabia ainete ja islami usuteaduse kõrgelmaks kooliks, kuid nüüd on sinna liidetud ka teisi teaduskondi. Loodusteaduse alasid peab aga Zarias õppima. Ajalugu õpivad meil umbes 150 õpilast. Standard on igati kõrge ja õpilased tublid.

Ülikoole ehitatakse hetkel välja Põhja-Nigeerias, kuna lõunas on need suuremalt osalt juba valminud.

— Kas olete tutvunud Nigeeria rahva igapäevase eluga ja kultuuriga?

— Oleme sooritanud mitmeid väljasõite Kano piirkonnas ja kontakti saanud tahvaga. Igapäevast elu juhivad suurel määral traditsioonid ning usulised tseremooniad. Rahvapärimusi on kõikjal näha ja just folkloore on praegu väga aktuaalne. Kirjutatakse raamatuid nendel motividel. Ka ülikooli juures esineb rahvuskultuurilisi aineid. Üldiselt on kultuuriline tegevus väga elav.

— Kas Nigeeria-Biafra sõjast on veel jälgi või vastuolusid märgata?

— Neid on kindlasti veel märgata, kuid see on midagi, millest hea meelega ei räägita. Vastuolusid rahvusgruppide vahel ei ole praegu eriti märgata. Elustandardi tõstmine toimub ettevaatlikult ja mitte liiga kiiresti. Valitsemine toimub ka praegu suurel määral külavanemate ja suguharupäälikute kaudu, et vanad traditsioonid ja eluviisid ei muutuks liiga järsku, mis omakorda võiks psühholoogiliseks takistuseks kujuneda ühiskonna moderniseerimisele üldse. Nii siis eelistab valitsus asju edasi viia tasa ja targu.

Abielupaar Osteraas (nimi on öieti norra Österås, sest prof. Gary Osteraasi perekond tuleb NOrrast) läheb Rootsist Euroopa kontinendile, kus külastatakse ülekoole — näit. tuleb Saksamaal teostada teatud uurimisi Nigeeria ainetel.

Vestles: TARMO SEPP

100-aastane N. Jõesuu venelaste paradiisiks

Tallinnas ilmuv venekeelne ajaleht "Sovietskaja Esonia" pühendas äsja pikema viieveerulise kirjutise tänapäevasele Narva-Jõesuule — ühenduses Narva-jõesuu 100-100-aastase juubeliga. Kirjutisest ei selgu lähemalt kuidas Narva-Jõesuu suurt tähtpäeva tähistatakse, küll aga see, et meie toonane kuurort, mis vabariigi-ajal oli tuntud "Läänemere pärlina" Eesti põhjarannikul on muutunud nüüd Nõukogude Liidu rahvastele "Rahumere pärliks", kuhu tänavu suvel tuleb kümneid tuhandeid turiste ja puhkajaid.

Kust need tohutud inimhulgad Narva-Jõesuusse siis tulevad? Sellele küsimusele vastates märgib venelaste ajaleht järgmist: Tänavu suvel saabub Narva linna ekskursioonibüroo andmeil Narva-Jõesuhu kümneid tuhandeid turiste Leningradist, Moskvast, Ukrainast, Kasahhstanist ja isegi Kaug-Idast, nimelt "Primorski kraist". Alles teises järjekorras tähendatakse ajalehes, et peale eespoolsete turistide ootab Narva-Jõesuu oma puhkekodudesse "puhkajaid" (Sõna "suvitaja" on praeguseš Eestis käibelt kõrvaldatud kui "kapitalistlik sõna") Kreenholmi vabrikutööliste ja ametnike näol, Kohtla-Järve põlevkivi basseini ja Sillamäe ja Balti Elektrijaama tööliskonnast ja ka Nõuk. Eesti kolhoosnikute ja sovhoosnikute esindajaid. Peale eelpoolsete "puhkajate" ootab seitsme-kilomeetri pikkune liivarand tuhandeid koolinoori ja mitmesuguste asutuste, instituutide jne. esindajaid "meie vabariigist" ja ka Leningradist ja selle ümbruskonnast.

Eelpoolse puhul olgu märgitud illustratiivselt lisana seda, et enne Esimest maailmasõda, s.o. pärast Peterburi-Tallinna raudtee ehitamist kujunes tolleaegne Narva-Jõesuu alevik oma toreda mereranna ja männimetsadega Venemaa tsaaririigi rikastele kaupmeestele ja mõjuvõimsatele ametnikkudele ja aadlile ihaldatuks suvituspaigaks. 1965.a. ilmunud teoses "Kas tunned maad?" märgitakse, et Narva-Jõesuus oli tol ajal 3500 alalist elanikku ja suvitajate arv tõusnud üle 10.000. Kuid "Kodaniiku Eesti perioodil" olevat see järsku langenud — kuni 4-5-le tuhandele suvel. Miks tänapäeva Narva-Jõesuu elanike arv aga praegu on väiksem (umbes 2800 elanikku), sellest minnakse eelpoolses teoses vaikides mööda.

"Sovjetskaja Estonias" avaldatud Narva-Jõesuu juubelikirjutisest selgub, et tänapäevane N.J. on üheaegselt "turistide ja puhkekodude-linnana ka väljapaistev kalatööstuse-linn. Seal asub kalurikolhoos "Oktjabr" (pange tähele: venekeelse nimega! Toimet.), mille käsutuses on mitmekümnest laevast koosnev traalpüügilaevastik. Püütav kala töötatakse ümber kohapeale ehitatud Tolla Kalakonservitehase Narva-Jõesuu tsehhis. Samuti asub Narva-Jõesuus Leningradi tehase "Pishtsheviku" tsehh. Kalatööstustest kõneldes, selgub ajalehes avaldatud nimedest, et need on eranditult venekeelsed.

Kuna "Rahumere-äärne" Narva-Jõesuu on kujunenud suurel määral just Nõukogude Liidu turistide ja "puhkajate" suviseks Mekkaks, siis loomulikult pole seda peatumise- ja ulualuse-võimalused kuigi lahedad. Sellepärast olevat rea puhkekodude laiendamine ja juurdeehitus kiireiseloomulikult tarvilik. Sama on kehtiv ka kolhoosnikute ja sovhoosnikute puhkekodu kohta, mis praegu suudab ulualust anda ainult 300-le inimesele. "Nooruse" nime kandev puhkekodu laiendatavat 180 inimese jaoks. N.J. peainsener B. Kanatshientko sõnadekohaselt tulevat "Nooruse" puhkekodule ehitada ka raamatukogu, kinosaal 200-le inimesele ja mitmesugused muud ruumid. Samaaegselt olevat praegu Keskt-tänaval ehitusel 18 korteriga elumaja.

Kurioosumina märgitakse vene ajalehes aga seda, et suvisel ajal on Narva-Jõesuus suur veepuudus. Nimelt joogivee puudus. Sellest loodetakse aga üle saada siis, kui valmib ehitusel olev veevärgi lisatorustik. Kust see lisatorustik Narva-Jõesuu turistidele ja "puhkajatele" joogivett aga andma hakkab, seda pole teada. Vähemalt ajaleht ei märgi seda.

Tõnis Liblik-Naessénile ja tema abikaasale Berit Jones-Liblikule sündis Stockholmis tütar.

Sanda Umbila, dipl. helikunstnik ja viiulipedagoog Stockholmi kommunaalses muusikakoolis sai linnakoolivalitsuse poolt stipendiumi kammermuusika kursustest osavõtmiseks prof. Riccardo Brengola juures Sienas, Itaalias.

Rein Luik doktoriks

LOS ANGELES (VE) — Stanfordi ülikooli juures Palo Altos, Kalifornias saavutas doktorikraadi ehitusinseneriteaduse alal Rein Luik.

Tema väitekiri käsitles eelpingestuse kasutamist sõrestiehituste kaalu kokkuhoidmise otstarbeks ("Use of Prestressing in the Least Weight of Truss Structures").

Vana kool põles maha

4-5 nädalat tagasi on maha põlenud Viljandi lähedal asunud Saarepeedi koolimaja, mis oli 138 a. vana. Hoone oli heas korras ja praegugi koolimajana kasutamisel.

Tule põhjustajaks olnud üks põleva paberiossiotsaga joodik. Päästa pole suudetud kooli varadest kuigi palju. Välja jõutud tuua üks klaver, teine langenud tuleroaks.

Veel üks uus hoone Thirlmeres

SIDNEY (MK) — Eesti Abistamise Komitee juhatuse otsuse ja Department of Social Secutiry nõuande kohaselt on Thirlmere Puhkekodus ühe uue elamu — nr. 10 — ehitamine ettenähtud ja selle kavandamine on käsil.

Elamu nr. 10 sisaldaks 4 ühetoalist omaette korterit, kus igal korteril oleks köök, tualett ja vannituba. Korterid tuleksid kõigi mugavustega. Pesuköök oleks kogu majale ühine, kus pesumasin ja avar triikimise laud. Samuti oleks elamus ka ühine lao- ja ajatöö riistade ruum.

Kahele korterile uues majas on kindlad kandidaadid olemas ja 2 korterit on veel saadaval. Maja ehituskulude katteks oleks riiklik toetus saadaval, mis kataks veidi üle poole ehituskuludest. Ehituskulude ja riikliku toetuse vahe tuleks elanikel tasuda annetusena Puhkekodu ehitusfondi. Korterid oleksid elanikele eluaegseks kasutamiseks ja väga mööduka üüriga.

Laulatused

Göteborgis abiellusid Anne Lokbik ja Mart Nõmm. Laulatas õpetaja Karl Kool Kristiine kirikus. (Foto Kopler).

Göteborgis abiellusid Helle-Mai Pütt ja Roger Fihn. Laulatas kyrkoherde Alf Corell Allhelgona kirikus. (Foto Kopler)

Mees kriitiliste viisidega
Vestlus Olaf Kopvillemiga

Eestlastele läänes on koorijuht, viisilaulja ja noortetegelane Olaf Kopvillem üldtuntud. Teda on jätkunud ühiskondlikuks tegevuseks Montrealis, Torontos ja üldiselt Kanada mandril. Kui tööülesanded teda viisid aasta eest Amsterdami, on eestlaskond ka Hollandis, Belgias ja Saksamaal saanud kasu tada Kopvillemi lõpmatut energiat ja huumorimeelt. Suvepuhkusel sooritas Olaf Kopvillem koos pe rekonnaga reisi läbi Saksamaa Skandinaaviasse, kusjuures pikemat aega peatuti Soomes. Tagasi teel külastati ka Stockholmi ja EPL kasutas võimalust temaga vestlemiseks.

Olaf Kopvillem

— Sinu satiirilised heliplaadid on eriti noorte seas saavutanud suurt menu. Kuidas tulid need tolme? Kas oli nendega mõni eesmärk?

— Igal pool meie ühiskonnas esineb poliitilist satiiri. Selline kultuuritavaldus on läänes väga levinenud kuna Eestis seda selles vormis ei tuntud. Leidsin, et olukorda tuleks parandada. Meie ühiskonnas esineb rohkesti ainet poliitiliseks satiiriks ja nõökimiseks. Selle mõttega alustasingi laenatud lõõkaiuludele ja omakirjutatud viisikestele satiirilisi tekste kirjutama eesti keeles. Neist on senini saanud kolm heliplaati, mis kirjeldavad eesti ühiskonna tööd-tegevust vaadatuna läbi minu roosade prillide.

— Kõige tabavam ja valusam on huumor, mis puudutab inimest ennast ja tema vigu. Kas laulud võivad õpetada ja vähendada eesti ühiskonna vigu?

— Nad suunavad võibolla tähelepanu asjaoludele, millele me alati ei mõtle. Sedavõrra võivad viisikesed olla õpetlikud. Ma imetlen tohutult inglaste võimet nalja teha iseenese arvel. Alguses kartsin sellise asjaga alustada, kuna eestlased kipuvad olema väga tõsised ja ranged. Kuid reageerimine plaatidele on näidanud, et ka eestlastel on taoline võime olemas. Peaasi on aga, et naerab eestlane ise ja mitte teised!

— Kas sa oma satiiriga pole endale vihavaenlasi soetanud?

— Paar prouakest on ju minuga kontaktis olnud ja seletanud, et plaadid ja teemad olevat neid riivanud. Kuid võibolla on nad vaid iseennast ära tundnud. Aga ega ma seepärast seda zhaanrit kavatse lõpetada. Püüan hetkel koguda uut materjali neljandaks plaadiks. Euroopas viibides on aga olnud raske vastavat tuju leida. Euroopa muidugi meeldib ääretult, kuid siia tulles oli selja taga kaks aastat eeltööd Eesti Päevadeks. Polnud aega isegi perekonnaeluks. Hollandisse saabudes sattusin äkki aga hoopis teise olukorda. Õhtuti polnud enam midagi teha. Oli raske harjuda ja see nagu suretas ettevõtutahet. Nüüd aga olen Euroopaga rohkem harjunud ja seega on ka töötuju tõusnud.

— Heliplaatidel pole sa alati eestlenud üksi. Tihti oled töötanud koos ka Eestist tuntud meeleolulauljaga Leida Järviga. Kas käsiloleval plaadil töötate taas koos?

— Kanadas olen töötanud Leida Järviga koos juba kümme aastat — tal on väga hea koomiline joon. Edaspidi saab teda enamal määral rakendada satiirilistes laludes.

— Sul tuli Euroopasse siirdudes üsna palju maha jätta. Olid ju enne koorijuht Montrealis ja siis hingeks Vikerlaste-nimelisi noortegrupi juures, mis saavutas Euroopa-turneel suure menu. Oled olnud tegev ka Toronto piirkonnas. Laulukoore ja noortegruppe on sul palju. Missugune grupp on kõige südamelähedasem?

— Vist küll Vikerlased. Harri Kiviloo ja mina alustasime Montreali noortega tööd kui nad olid 8-12 aastased. Ja me töötasime koos kuni nad jõudsid ülikoolikka. Nende arengut oli ülihuvitav jälgida. Suurim tööpanus sai kahtlemata suunatud Vikerlastele. Kuid grupp valgus paratamatult laialt. Ka Harri ja mina olime tööülesannete tõttu sunnitud siirudma Torontosse.

— Vikerlastega aga saavutasime tähtsa eesmärgi. Paljud noortest tegutsevad ise rahvatantsude- ja laulujuhtidena Montreali piirkonnas. Selle grupiga suutsime kasvatada eesti ühiskonnale uut juhtkonda.

— Torontosse asudes oli mul tegemist Kungla rahvatantsijatega Eesti Päevade eeltööde raames, kuid ise ma gruppi ei kuulu. Koos Toomas Metsalaga on aga hiljem kavas koostööd laiendada. Usun, et Kunglas on võimalik palju ära teha, kuna grupp koosneb sajast liikmest.

— Aitasin aasta aega kaasa ka Toronto Eesti Meeskooris koos Roman Toiga. Hamiltonis, Toronto külje all tekkis aga koorijuhikriis, kuna ei leitud kohalikule segakoorile juhti. Lubasin siis oma panust sinna ja asutasin kohe ka noortekoori. Hetkel juhib mõlemat koori Erik Purje ja koorid on tegelikult ühinenud. Seega saavutasin järelkasvu osas oma eesmärgi.

— Mida üldse arvad tööst eesti noortega?

— See on suurepärane ja tähtis. Arvan, et selline töö mulle sobib, kuna usun, et olen noortega ühel lainepikkusel. Eriti lootustandev on Toronto vanemgaidide koor, millega ma enne Euroopasse tulekut palju tegelesin. Mõne aasta pärast võib selle kooriga saavutada midagi ka rahvusvahelisel tasemel.

— Sattusid Hollandisse kutsealaliselt. Milles seisavad tööülesanded?

— Olen juba üle 15 aasta tegelenud asfaldi uurimise alal ja see töö käib praegu edasi Amsterdamis, kus olen õlifirma Shelli ühe uurimisosakonna juhtaja.

— Kuidas Holland meeldib? Oled kontaktis ka kohalike eestlastega?

— Väga meeldib. Töö kõrvalt ei jää palju vaba aega, kuid Hollandi põhjaosa on põhjalikult läbi uuritud. Tütar Katrin, kes käib kohalikus koolis, on suutnud hollandi keele täiesti ära õppida. Kontakt eestlastega on hea, eriti tugevad sidemed on Hollandi Eesti Seltsi esimehega, proua Belinfante-Saidloga. Oleme kohanud eestlasi ka Belgias ja Saksamaal ja kontakt nendega on tihe.

— Kas pikendad lepingut Shelliga kui avaneb võimalis Euroopasse edasi jääda?

— Siiski vist mitte. Arvan, et materjal, mida vormida esineb hetkel siiski vaid Toronto ümbruses. Jätsin maha kolm koori ja arvan, et peaksin esialgu seda tööd edasi tegema. Pean tunnistama, et igatsen oma noorte juurde tagasi.

— Kuidas meeldis puhkusereis Skandinaavias?

— Kõik on hästi läinud. Eriti meeldejääv oli külastus Soome. Oma 18-aastase poja Peetriga olen sääl varemgi käinud, kuid seekordki avastasin meeldivalt, kuidas lapsed avastavad, et nad Soomes saavad hakkama eesti keelega. 14-aastane tütar Katrin tajus esmakordselt, et eesti keel on asi, mida saab kasutada igas eluavalduses. Selle võimaluse andis talle just Soome.

— Kuigi meie koduseks keeleks on eesti keel, peame laiemas ühiskonnas Kanadas ikkagi rääkima inglise keelt. Soomes koges noor, et ta saab kõiki asju ajada eesti keeles ja see andis tugeva aluse edaspidiseks, et edasi püsida eestlasena ja elavana hoida oma emakeelt.

Vestlesid: JUHAN KOKLA ja TARMO SEPP

• Spordikroonika

RAHVASPORT JA SAKSTE SPORT

Rootsi riigikogu valimiste eel püütakse n.n. sotsialistlike ringkondade poolt vaidlusesse tõmmata ka sport, et saada ilmekaid näiteid klassivahedest siinses ühiskonnas. "Aftonbladet" teeb selget vahet rahvasportide ja "sakste sportide" vahel, mõistes muidugi viimased hukka, argumendiks nende harrastamise kõrged kulud, mida lihtrahvas ei või endale lubada. Iseeneset pole õieti ükski sport kallis, kallid on hoopis (tihti luksuslik) varustus ja treeninguplatsi mugavused. Spordiharrastamine kodusel viisil karjamaal ei maksa suurt midagi, olgu kasvõi tegemist ratsutamisega või mõne muu "sakste spordiga". Ei saa märkimata jätta, et mitmed meie populaarsematest sportidest on lansseeritud just peenemate kui mitte lausa kuninglike ringkondade poolt. Jääpalli leiutasid diplomaatiliku korpuse liikmed möödunud sajandi lõpul ja seda hakati harrastama "Kroonprintsessi hokiklubis". Teiseks näiteks on tennis, mida vaevalt keegi nimetaks "sakste spordiks", kuigi tennisevälja tunnimaks on kõrge ja kuigi tennist aitas omal ajal populariseerida "Mister G", pärastine Rootsi kuningas Gustav V.

VABASTAME KIM KALDA EESTI RAHVUSEST

Politiline topeltkodakondsus on meile tuttav nähtus. Aga spordimaailmaski tuleb ette, et sama mehe saavutusi registreeritakse kahes riigis. Et Rootsist on kujunenud sisserännumaa, oodatakse siinseis spordiringkondades pikisilmi, et parimad välismaalased taotleksid rootsi kodakondsust, nii et saaks hakata vormistama rekordiakte. Kahest tublist tõstesportlasest jõudis üks maailmarekordiiteni välja, kui ta oli alles soomlane — Juhani Mursu. Teise maailmarekordid langesid rootslaste saagika — endise sakslase Hans Bettembourgi omad. Pikamaajooksjast Nedo Farcic'ist ei saanud rootslased kunagi jagu — ta eelistas jääda jugoslaavlaseks, et saaks esindada oma kodumaad rahvusvahelistel suurvõistlustel.

Juhtub ka, et meie pagulaslehtla leiab kuskilt "kadunud kaasmaalase", kelle kohta keegi teadvat, et on tegemist "pesuehtsa" eestlasega. Kantakse kirja tema saavutused, kuni viimaks mõni asjast huvitatud isik võtab kätte tema eluloolisi andmeid hankida. Ja siis tuleb välja, et on tegemist eksitusega, tuleb vabandada ja kirjutada ölendus. Niisiis, käesolevaga "vabastame ametilikus korras" mootorpaadisportlase Kim Kalda eesti rahvusest, teda muidugi "leinama jäädes", sest tänavu on ta spordiajakirjanduses põhjustanud suuri pealkirju. Ta on oma ulja kihutamisega tulnud Rootsi meistriks (RM), kusjuures mehaanikuks on olnud tema isa, Bronislav Kalda... Soovime aga Kim Kaldale jätkuvat edu ja ütleme omaltpoolt "aitäh laenu eest". (EPL/AR)

Kremli huvi ametiühingute vastu läänes

BOSTON (EPL) — The Cristian Science Monitori Wiini korrespondent raporteerib, et N. Liit on huvi osutama hakanud koostööks lääne ametiühingutega.

N. Liidu ametiühingute juht Aleksander Shelepin on kontakte võtnud selleks rootsi ja läänesaksa ametiühingutega, tehes ettepaneku ühiseks konverentsiks ametiühingute koostöö arendamiseks läänes ja idas.

———

August Ruusauk, VR II/3, tähistas Torontos oma 70. s. sünnipäeva. Kanadasse läks ta Rootsist.

• *Eksamid*

Montclarie State College New Jersey osariigis lõpetas kehalise kasvatuse magistrina **Irene Derrick-Germanine.**

Washingtoni ülikooli Seattles lõpetas cum laude **Ene Moks.**

Kalifornia osariigi ülikooli San Franciscos lõpetas BS kraadiga meditsiiniõe kutsealal magna cum laude **Helgi Ingrid Sumeri.**

Kohaline elu

GÖTEBORG

Kokkutulek

Kaberneeme, Koipse ja Rammu kodukoha selts korraldab ühise kodukoha kokkutuleku ja aasta peakoosoleku 25. augustil Göteborgi Eesti Majas, Drottninggatan 27 algusega kell 15. Kavas avasõna, peoköne, tervitused ja aasta peakoosolek. Koosviibimine toimub kohvilauas. On oodata külalisi ka Kanadast. Kõik, ka naaberküladest pärinevad elanikud, kes end tunnevad koduselt Kaberneeme, Koipse ja Rammu kodukoha ühisel koosviibimisel on teretulnud.

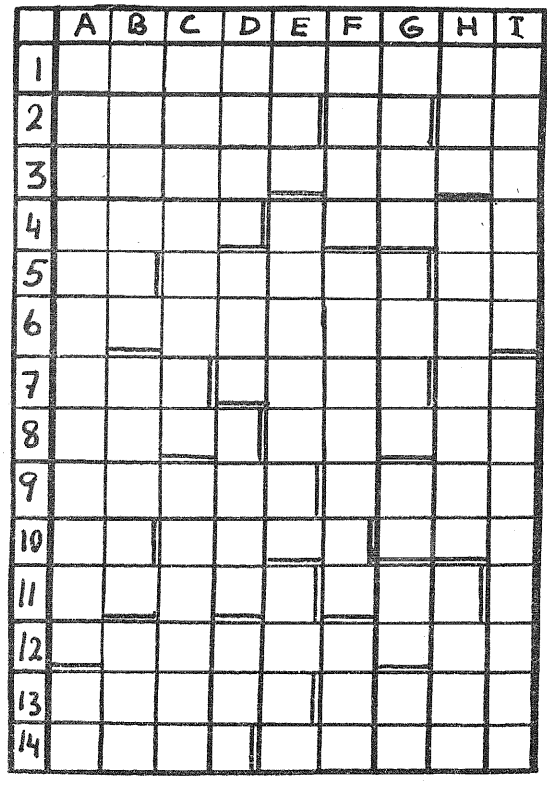
METSAKODU

Vählöhtu

Metsakodu tavakohane vählöhtu toimub laupäeval, 25. augusti õhtupoolikul Metsakodus. Kavas saunaskäimine, pidulaud, laulu ja tantsu. Kes soovib teha tööd enne ja pärast, võib seda rahuga teha. Kõik Metsakodu sõbrad on teretulnud.

Registreerida hiljemalt 22. augustiks Asta Sihiväljale, Bygatan 25 C, 502 35 Borås, tel. 033/13 01 38 (kodus) või 033/10 22 75 (tööl).

Har du fått ditt röstkort?
Om inte–kontakta lokala skattemyndigheten före 1 september.
RSV RIKSSKATTEVERKET
– den centrala valmyndigheten –

Ristsõna 22

Paremale: 1-A suursündmus kuuvahetusel mai-juuni 2-A esmakordselt kuuldu 2-F on (ingl.k.) 2-H kindla kõneviisi oleviku ainsuse ja mitmuse 3. pööre 3-A intervjueerimine 4-A kooritud piim 4-E sõnas-õnaline sisu (raamatus, artikl) 5-A kadakas (rootsi k.) 5-C uuristatud käik 5-H minu 6-A seal töötas endine Eesti valitsus 7-A peen karvakene 7-D rohkem kui kaks 7-H raadium 8-A siseorgan 8-E sõõtljäänud maaala 9-A väike vähkloom 9-F talvesõiduk 10-A diftong 10-C element 10-G ilmakaar 11-A Prants. kirjanik (Julien, sünd. 1900) 11-F kevadkuu 12-A teatud keel 13-A sügislill 13-F noored (rootsi k.) 14-A rootsi kaitsevahend 14-E tuntud koomik ja näitleja eesti teatris Stokholmis.

Alla: A-1 kirjanduslik looming B-1 öeldakse millegi kiadlustuseks C-1 materjal sulepatjadeks D-1 lõbunaine E-1 suurriik F-1 on see, kes ei näe G-1 kodanik, indiviid H-1 jõgi Venemaal I-1 olukord, mis ei lase magama jääda E-4 silus (riiet) H-4 kalliskivi D-5 linn Saksamaal F-5 esialgne kokkulepe G-5 tarvitatakse suitsetamise asemel (rootsi k.) B-7 kuulus saksa maalikunstnik (+) I-7 term füüsikast D-8 katoliku vaimulik Prantsusmaal C-9 linn Rootsis G-9 negatsioon E-11 klaun, tola G-11 valukarjatus H-11 end. Rootsi poksi-maailmameistri hüüdnimi B-12 religioon D-12 prants.k. artikeel (mitm) F-2 helitöö kahele muusikarlistale A-14 varajane valgus (om. kääne).

Lahendus 21:

Paremale: 1 ajaviiteks 9 sara 19 ASEA 11 ajas 12 ts 14 ahin 16 mats 17 ra 18 aas 20 ha 21 KAK 22 unelma 23 Aa 25 evis 26 A.N. 27 Ajna 29 A.N. 30 viga 31 Anne 32 Kemi 33 Dodekanees.

Alla: 1 asjaajajad 2 Jaava 3 vars 4 V.A. 5 ta 6 pesa 7 Kehra 8 Saiakangis 12 Taheva 13 Stalin 19 Su 21 ka 24 anno 28 Aime 28 anda 30 vees.

Pommid Tiflisis

Vene eksiilajaleht "Possev" märgib, et lääne korrespondentidenі Moskvas on ulatunud kuulduseni pommiplahvatustest ja põletamistest Gruusia pealinnas Tiflisis.

"Possev" refereerib prantsuse ajalehte "Figarot", millise kohaselt Tiflisis olevat toimunud valitsusvastane demonstratsioon, millega seoses toimus ka plahvatusi partei ja administratiivhoonetes. Kannatada saanud tules ka Tiflisi teatrihoone. Väljapuhastatud parteisekretäri asemele tulnud Shevarnadze vastu toimunud kaks atentaati. Ka varem on tulnud teateid tugevast natsionalismist gruusialaste hulgas, kes tsaaririigi kokkuvarisemisel said iseseisvaks, kuid "vabastati" venelaste poolt a. 1921.

Du kan poströsta 23 augusti–16 september.

Men glöm inte röstkort och legitimation!

RSV RIKSSKATTEVERKET
– den centrala valmyndigheten –

• Leinateated

Pärnus suri 10. juunil Tõnis Öpik, sünd. 23. aug. 1888 Lihulas.

Saarel suri 11. juunil Alide Annus, n-na Puusepp, sünd. 10. jaan. 1887 Tartumaal.

Melbournes suri 25. juunil Hindrek Vann, sünd. 3. apr. 1890 Saaremaal.

Sydneys suri 4. juulil Anna Silderver, n-na Pikkur, sünd. 6. sept. 1896 Saardes.

Tallinnas suri 26. juulil Anna Valgma, n-na Betlem, sünd. 25. mail 1884 Harjumaal.

Oseanside'is New YOrgi osariigis, suri 25. juulil Jaan Mootse, sünd. 1. veebruaril 1880 Võnnus, Tartumaal.

New Yorgis suri 20. juulil Margot Eisensmit.

Eestis suri 19. juulil Rosalie Luik.

Illinoisis, USA-s suri Meeta Pedaja-Tomson 71 a. vanuses. Ta oli Põhja-Illinoisi eestlaskonna aktiivne. Kodumaal omas ta äriline ettevõtte alul Tartus, siis Pärnus.

Indianopolises, USA-s suri 19. juulil Henn Agur pärast pika haigust. Ta oli kohaliku eesti seltsi auesimees.

• Ameerikast

Välisminister W.P. Rogers lahkub ametist käesoleval aastal ja tema asemele tuleb teadaolevalt andmeil presidendi nõunik välise julgeoleku alal dr. Henry Kissinger. William P. Rogers loodab saada Ülemkohtu liikmeks kui seal koht vabaneb.

Illinoisi osariigis Greene krahvkonnas toimuvad väljakaevamised on töendanud, et Illinois River orus on inimesed asunud juba 10.000 a. tagasi. Ürgasujad olid ameerika indiaanlased.

Riiklik immigratsiooni ja naturalisatsiooni asutis seab USA ja Mehhiko vahelisele 2000 milli pakkusele piirile üles elektroonaparaadid, mis nii tundlikud, et registreerivad igasuguse liikumi-

Sellega loodetakse takistadatuh andete meksiklaste illegaaltulekut USA-sse.

Kaitseministeerium alustab, Guanmi saarel baasis asuvate raskepommituslennukite "B-52" äratoomist, kuna USA peab Kongressi otsusel lõpetama oma sõjalise tegevuse Indo-Hiinas (Vietnam, Kambodzha, Laos jne.) 15. aug. ja "B-52" lennukeid kasutati kommunistide pommitamiseks.

Kaubandusministeeriumi turismiasutise andmeil on välismaa turistide saabumine USA-sse käesoleva aasta esimese nelja kuu jooksul olnud 29 prots. suurem eelmisest aastast. Loetleti enam kui 897.000 turisti, keda siia meelitab dollari odav kurss.

Gallupi ringküsimisel selgus, et demokraatide partei liikmete keskel on 1976.a. presidendi kandidaatidest kõige suurem poolehoid senaator Edward M. Kennedyl, 40% Kuberner George Wallace oli teisel kohal 16%.

Kohalik elu

STOCKHOLM

SET meistrivõistlused

SET klubimeistrivõistlused tennises toimuvad 25. ja 26. augustil Hjorthagenі väljakuil.

Võistluste juhataja on Rein Sule, kellele teatada hiljemalt 20. augustiks telefonil kodus 740 29 28, tööl 82 03 00.

Meistri rändauhind — hõbekarikas härra Lõpult — on hädaohus. Rein Sule on selle juba kaks korda võitnud.

— — —

Marlene Suursoo, nooremgaider ja Brasiilia eesti skautliku nooruse juht Sao Paulos, külastas Rootsis laulupidu ja viibib praegu Saksamaal Rothenburgi Goethe-Instituudi kursustel. Ta külastab ka Prnatsusmaad ja Itaaliat. Sao Paulos on ta ühe suurpanga teenistuses.

Dr. Boris Voogas In memoriam

Pühapäeval, 12. augustil levis eesti ühiskonnas Rootsis kiirelt teade tuntud ja armastatud eesti arsti dr. Boris Voogase surmast, kelle elukütünal kustus samal päeval Stokholmi ühes haiglas. B. Voogas haigestus kaks aastat tagasi, saades verevalangu pähe. Tema tervist ei taastanud ka operatsioon, mis kohe ette võeti. Kaks viimast eluaastat viibis lahkunu haiglas. Boris Voogasega läks ära suur töömees, üks Eesti Punase Risti asutajaid, teenekas arst ja hea eestlane. Nende ridade kirjutaja oli pikki aastaid lahkunu töökaaslane Eesti Punase Risti peavalitsuses. Pühendan allpool tema mälestamiseks järgmised read.

Boris Voogas sündis 1897. aasta 10. novembril Raplas Harjumaal. Õppis Tallinna Nikolai gümnaasiumis, mille lõpetas 1916 ja Tartu ülikooli arstiteaduskonnas. Võttis osa Vabadussõjast Tallinna esimeses kaitsepataljonis ja asus Eesti Punase Risti ellukutsumisel sanitaar- evakuatsiooni juhtimisele, püsides sel kohal kuni Vabadussõja lõpuni.

Jätkas Tartu ülikoolis õpplmist ja lõpetas 1923 ülikooli arstikutsega. Hiljem täiendas oma teadmisi Pariisi ülikoolis günekoloogia alal. Oli Eesti Punase Risti üks asutajaid ja selle peavalitsuse juhatusliige ja aastast 1922 selle abipresident. Ta kuulus veel paljudesse ühingutesse tegevliikmena ja juhtajana.

Oli muuseas 1930 peale õhuasjanduse liidu gaasikaitse esimees, 1922 kuni 1927 Tallinna pimedate seltsi asutaja ja seltsi liige, 1928 peale Kaitseliidu Tallinna maleva sanitaarpealik. 1928 peale oli Tallinna sõjaväe keskhaigla vanemaks ordinaatoriks ja naisteosakonna juhtaja.

Omandas 1928 sõjakoolis ohvitserikutse ja töötas 1938 alates kpt. med. auastmes Sõjakoolis lektorina. Oli iseseisvuse lõpuaastail Tartu ülikooli õppejõud sõjagaaside alal ja kodanliku õhukaitse nõukogu liige. Omas rohkesti aumärke nii kodumalsi kui ka välisriikide poolt annetatud.

B. Voogas siirdus kodumaa okupeerimise järele pagulusse ja töötas Rootsis edasi tuntud arstina. Lahkunut leinavad peale abikaasa ja abielus tütre paljud tema sõbrad, tuttavad ja rohkearvulised patsiendid.

Eesti Punase Risti asutamisest möödus 1969. aasta 24. veebruaril 50 aastat. Eesti Ajutine Valitsus kinnitas 1919.a. 24. veebruaril oma piduliku koosolekul Eesti Punase Risti põhikirja, missugust päeva loetakse EPR-i asutamise päevaks. Selle eelkäijaks oli 1918 8. detsembril asutatud "Ühistöö", eriti selle haavatute ja haigete abistamise osakond, mida juhatas dr. B. Voogas.

EPR-i peavalitsuse juhatajaks oli kuni iseseisvuse katkestamiseni dr. H. Leesment ja abijuhatajaks dr. B. Voogas. EPR-i peavalitsuse liikmeist olid pagulusse tuleku järel vabas maailmas viis peavalitsuse täisõiguslikku liiget, kes volitasid dr. B. Voogast eesti Punase Risti tegevust vabas maailmas juhtima nii palju kui see oli võimalik. Dr. B. Voogas tegi ka seda täie innuga, asudes tegeliku arstina Stokholmis.

Paguluse alguses Rootsis algatati EPR-i poolt N. Liitu küüditatud kaasmaalaste abistamisaktsioon. Kuna Eesti Punane Rist kui niisugune ei saanud õigust Rootsis tegutseda (Rootsi oli tunnustanud Eesti okupeerimist N. Liidu poolt), kutsuti ellu sihtasutus "Ühisabi" samadel alustel, nagu see töötas Eestis alates 1932. "Ühisabi" alustas oma tegevust 1955 novembris. Dr. B. Voogas saatis juba varem rahvusvahelisele Punase Risti komiteele kirja, paludes teda omal kulul saata pakke, sest meil veel raha ei olnud.

Genfist tuli varsti vastus, et komitee on sellega nõus omal kulul saatma esimese saadetise pakke, kui ta saab nimekirja aadressidega. Komitee toimetas neid saadetisi isegi kahel korral omal kulul. "Ühisabi" tegevus arenes hoogsalt ja annetusi tuli rohkesti kokku.

Dr. Boris Voogas

Eelmisele ülesandele lisandus veel tasuta pakkide saatmine Eestisse seal puudustkannatajaile. Lõpuks hakati saatma ka tasulisi pakke eestisse. Hiljem selgus, et vangilaagreisse olid ainult üksikud pakid kohale jõudnud. Need saadetised jäid seisma. Raha, mis alles oli, deponeeriti Genfi panka.

Lisan siia, et 1921 tabas vene rahvast kohutav näljahäda, millesarnast ei mäleta ajalugu 16. sajandist alates. Nälg hävitas inimesi miljonite viisi, koos näljaga levisid koolera ja katk. eesti oli ise raskeid aegu üle elanud, kuid ta oli esimene, kelle Riigikogu soovil Eesti Vabariigi valitsus otsustas Venemaa näljahädalistele abi anda, mille korraldamine ja teostamine jäeti EPR-i hooleks.

Peale annetuste rahva poolt määras Vabariigi Valitsus Punase Risti käsutusse 10 miljonit marka eesti rahas. Abiandmise komitee esimeheks oli Punase Risti president dr. H. Leesment ja tema abilisteks minister H. Bauer ja dr. B. Voogas. 24. augustil 1921 sõitis Tallinnast välja esimene Eesti abiandmise rong Venesse kosseisus: kahe personaalvagunit ja 17 kaubavagunit abistamisvarustusega 4 miljoni marga väärtuses.

Ekspeditsiooni juhiks oli EPR-i peavalitsuse majandusosakonna juhataja ins. O. Amberg. Rong jõudis 26. augustil Moskvasse. See oli ühtlasi ajaloolseks sündmuseks, sest rong oli üldse esimene abistamiskspeditsioon, mis töttas altama vene näljahädalisi. Eesti Punasele Ristile järgnesid nüüd ka teiste riikide Punased Ristid.

Eesti poolt läkitati N. Venesse veel mitmed vagunitäied eesti leivavilja. Siin ei ole ruum kõike seda abistamisaktsiooni kirjeldada, kus üheks peamiseks tegijaks ja korraldajaks oli B. Voogas. Moskva punane terrorivalitsus, kes mele kodumaa okupeeris, ei ole lubanud hiljem N. LIidu väljaannetes poolt sõnagi avaldada Eesti abist N. Venele tema kõige raskematel aegadel, missugune abistamisaktsioon oli esimene ja eeskujuandev vaba maailma teistele maadele.

Jääb ainult üle soovida suure töömehe põrmule rahulikku puhkamist sõbraliku Rootsi mullas.

LUDVIG AULIK

EESTI MAJA STOCKHOLM

Külastage EESTI MAJA WALLING. 34-I

†

Meie armastatud abikaasa ja isa

Martin Kalvik

Sünd. 1. 5. 1913 Valgas
Surn. 16. 8. 1973 Södertäljes

Sügavas leinas

ILSE
AGO

– – –

Jääd meile vaikselt pöue, me südame sügavam önn ja sügavam südame valu, see ainult aimata on. . .

– – –

Matusetalitus toimub reedel, 24. augustil kell 14.15 Ljusets kabelis Södertäljes.

†

Meie kallis sugulane

Martin Kalvik

Mälestavad sügavas kurbuses

OLEG ja LEILI

ANTI ja IVO

†

Südamlikku sõpra

Max Kalvik'ut

Surn. 16.8.1973

leinab

EDY KARJEL

†

Armast sõpra

Boris Voogas't

mälestavad leinas

ELMAR ANDERSON
abikaasaga
JOHANNES MÄNDER
perekonnaga
LINNART PLOOM
perekonnaga
VOLDEMAR PUUR
perekonnaga
VILLEM TIIDUS
abikaasaga

• Leinateated

Cornwallis, New Yorgi osariigis, suri 1. augustil Maria Parts, sünd. 16. märtsil 1914 Tallinnas.

Pärnus, Eestis suri 5. augustil Richard Vaksa, sünd. 11. oktoobril 1898 Virumaal.

†

Meie armast

Osvald Vahtrik'ut

Sünd. 21. 1. 1906
Surn. 12. 8. 1973 Tallinnas

mälestavad vaikses leinas

HUGO
MILLY
HELLE
OLGA
JULIUS
SUSANNA
REIN
LIV
LARS
LENA

Kallist

Doktor

Boris Voogas't

leinab

TALLINNA MEESTELAULU SELTSI ROOTSI KOONDIS

Endist esimeest ja Keskjuhatuse liiget

Doktor

Boris Voogas't

mälestab

SIHTASUTUS ÜHISABI

Oma armast kauaaegset koguduse esimeest

Doktor

Boris Voogas't

leinab

EESTI AP. ÕIGEUSU KIRIKU PÜHA NIKOLAI PEAKIRIKU KOGUDUS

– – –

Anna Issand igavest rahu ja mälestust oma uinund sulasele.

Toronto-lainelt

TORONTO (EPL kirjasaatjalt) — Toronto kümne tuhat eestlast elavad praegu sajaprotsendiliselt südasuve tähe all. Seltskondlikku tööd pole peaaegu üldse, sest kõigil on möttes ja meeles ainult matkad ja nädalalõp-pude veet mised maal. Olenevalt pangaarvete seisust sooritatakse erakordselt rohkelt pikemaid puhkusaegseid reise kaugemale USA-sse, Euroopasse ja veelgi kaugemale. Isegi raudkardina taha, sest rohkem kui eelmistel aastatel esineb neid, kes oma "euroopareisi" kestel vaikselt kälvad ka okup. kodumaal. Sellest viimasest ei räägita aga palju. Sest mine sa tea. . . Aga need "salajased sõidud" ei jää siiski salajaseks.

Kui aastat viisteist või enamgi alanud suvilate ehitamine oli paljudele torontolastele otsekui eluja moeküsimuseks, siis nüüd seda enam pole. Need, kes oma suvilat igatsesid ja suutsid seda saavutada, on enesega rahul ja õnnelikud, et said sellega hakkama soodsal majanduslikul perioodil, kuna vahepeal on suvituskruntide hinnad ja ehitusmaterjal Kanadas nii võrd tõusnud, et oma suvilat saavad soetada ainult "väikesed miljonärid". Umbes paarkümmend aastat tagasi müüs riik soovijaile suvituskrunte hinnaga 60 centi jalg, s.t. normaalne suvituskrunt maksis umbes 300 dollarit. Nüüd on riigihinnad hoopis teistsugused ja eraostul on endise 60 centi asemel turuhinnaks kuni 100 dollarit jalg, mis tähendab seda, et alla 3000 dollarit ei saagi krunti osta. Ja kui "vanasti" sai suvila ehitusmaterjal normaalseks suvilaks kätte umbes 4000 dollariga, siis nüüd läheb selleks tarvis kolm korda rohkem dollareid. Vähemalt ainult elukalliduse tõusu tõttu.

Kõik tänavasuvised suurüritused, Seedrioru, Suveharja pidustus, traditsiooniline suvepäev ja ka rahvusvaheline Karavan Eesti majas on seljataga. Need õnnestusid igati ja näitasid kõigile, et meie noorem generatsioon ei ole kaugeltki nii ükskõikne ja passiivne "eesti asjade vastu", nagu seda vanem generatsioon senini tüütuseni ja heletanud. Oleks aeg hoopis vastupidiselt aru saama hakata — just vanem generatsioon hakkab "eesti asjade vastu" tuimaks jääma. Sest kui tänavustel suvistel kokkutulekutel noored oleksid puudunud, siis oleksid need ebaõnnestunud osavõtjate arvu poolest!

Tänu taevale! — senini pole tänavu suvel ei Toronto ega kogu Kanada eestlastega raskemaid liiklusõnnetusi nimetamisväärsel hulgal olnud — vastandina eelmistele suvedele. Küllap see on suurel määral tingitud ettevaatlikust autosõidust ja sellest, et autojuhid on hakanud tõsiselt piiri pidama viinaklaasi tõstmisel. Suurtel suvistel kokkutulekutel (Seedrioru ja suvepäevadel) tuli tikutulega otsida joobnud mehi — nagu neid varematel aastatel üsna rohkelt oli. Selle vastu on aga Kanadas viimastel aastatel märgata olnud naiste alkoholitarvitamise tõusu. See ei jäta puutumata ka eestlasi.

Viimastel nädalatel on Torontos ainsaks üldiseks kõneaineks Toronto Ülikoolis toimuv okupeeritud Eesti graafikute näitus. Kui selle oleks korraldanud vene saatkond või mõned kodumaised propagandategijad, oleks skandaal päris laialdaseks kujunenud. Kuid omajagu "halba haisu" on teinud praegunegi näitus, mille korraldajateks on mõned kohalikud "kunstihuvilised", kes kogusid Toronto eestlaste valduses olevaid graafilisi töid, mida nad kogunud või kodumaal käles ise kaasa töid. Näitus on väljapanekute poolest poliitiliselt süütu.

Sellegipoolest küsitakse, miks kunstihuvilised kõigepealt ei oleks tutvustanud läänemaailmas viibivate eesti graafikute kunsti ja miks ei ole Eduard Wiiralti äsjase 75-a. sünnipäeva puhul tema tööde näitust Kanadas korraldatud. Need näitused olnuks nii eestlastele kui kanadalastele tõelisik kunstisündmusiks.

Mele vaatame siin Torontos üsna murelikult eelolevasse sügisesse, vähemalt muusikalisel alal. Sest kahe suurima koori juht Roman Toi on pannud taktikepi maha. Vähemalt ajutiselt, nagu ta ise on öelnud. Ajutised asetäitjad võivad ju koore kah juhatada, kuid seda nad vaevalt suudavad teha, mida Toi enam kui 20 aastat on teinud. Kui see aga tõele vastab, et Toi kirjutab praegu "Kalevipoja" teemal ooperit, mis tuleks eelseisvatel Eesti Päevadel esietendusele, siis on Toi esialgne eemaldumine koori juhina võibolla isegi positiivne nähe, kuigi Meeskoorile ja Segakoorile praegu kahjulik sündmus. (EPL/PM)

Uus doktor

Standordi ülikooli juures Palo Altos, Californias saavutas doktoroikraadi ehitusinseneriteaduse alal Rein Luik. Tema väitekiri käsitles eelpingestuse kasutamist sõrestikehituste kaalu kokkuhoidmise otstarbeks ("Use of Prestressing in the Least Weight Design of Truss Structures").

Töötades inseneriosakonna juhtajana Philco-Fordi kompaniis Palo Altos, on dr. R. Luik muuhulgas juba mõnda aega juhtinud ulatuslikke kaugeantennide ehituspro jektide siin madrii kui ka ülemeremaades. Ta on varem avaldanud rea teaduslikke artikleid ja referaate oma erialal — peamiselt optimaalarvestusmeetodite kohta kiirarvuti abil, kaasa arvatud esinemised NATO lennuasjanduse nõuandva ning teaduslikku uurimisgrupi (AGARD) konverentsidel.

Uus doktor on sündinud a. 1936 Harkus, Harjumaal. Akadeemiliselt kuulub ta Korp. Frat. Esitcasse. Ta on tegev eesti organisatsioonides, olles m.h. Eesti Organisatsioonide Liidu Läänerannikul esimeheks.

MAKS KAOB

Algus lk. 1

vate kollektiivlepingute sõlmimisel, kuna kulu peavad kandma tööandjad. LO esimees ennustabki rahulikku läbirääkimisperioodi. TCO esimees arvestab muudatuse "väärtust" 8 protsendile palgast, kuid tuletab meelde, et marginaalmaksude probleem on jäetud lahendamata. Tööandjate organisatsiooni SAF direktor leiab, et ettevõtetele on uus koormus suurendamas raskusi, eriti kus ta ei usu, et kollektiivlepingute sõlmimisel LO j.t. ametiühingud oleksid tagasihoidlikumad. Ta ennustab tööpuuduse kasvu reformi tagajärjel. Kommunistid omakorda leiavad, et reform kahjustab madalaimapalgalisi.

Valitsusel tuleb endale otsida riigipäeval tuge mõnelt erakonnalt praegusel riigipäeval reformi läbiviimisel. Seda tuge on senini annud just kommunistid. Küsimuses on, kas kompromissitakse nende seisukohaga. Igal juhul on juba praegu selge, et maksualandamine kujuneb valimisvõitluses oluliseks teguriks (Vaata tänana juhtkiri).

– – –

Kus on odavaim elada?

Inglise tööstjurite ühing tahtis selgitada kus Euroopas on mõnendil odavaim elada.

Tulemused olid erinevad, vastavate tarbeainete või toodete alusel.

1. Riided ja jalatsid olid odavaimad Hispaanias. 2. Särgid Belgias. 3. Tubakasaadused Hollandis. 4. Külmutuskapid ja kinopääsmed Inglismaal. 5. Juuksur ja ka raseerimine Lääne-Saksa jne.

Kuid toiduained olid uurimuse kohaselt odavaimad Itaalias. Sääl võtb kolmelilkmeline perekond 66 D-margaga elada ühe nädala, Inglismaal tuleks tal välja anda 102 D-marka, Pransusmaal 132 D-marka ja Lääne-Saksas 150 D-marka.

– – –

Kohaliku elu

GÖTEBORG

Uus hooaeg

Göteborgi Eesti Pensionäride Ühing alustab esmaspäeval, 10. septembril uut hooaega Eesti Majas. Kõik endised ja uued liikmed on teretulnud.

Kui esineb surmajuhtum

Konsulteerige suurima usaldusega matusebürood

Thure Söderquist
Begravnings & Eldbegängelsebyrå

Mariatorget 1
116 48 STOCKHOLM
Tel. 44 86 07, 44 80 98

Eriala:

Eestikombelised matusetalitused

Ööpäevane valvekord

Head ilusavärvilist
VURRIMETT

Metsalilledelt (mitte raps ega kanarbik). Kast 12 purki à 700 gr 66:—. Üksik purk à 6:—. Stockholmist saab kätte: Hägersten, Boktryckarevägen 4, tel. 08/45 66 50. Raudteel saates vaid kastiviisi + pool saatekulu.

Oven Nagelman
Oxkällan, Pl. 5054, 641 00 Katrineholm. Tel. 0150/152 70.

On ka teil igav?

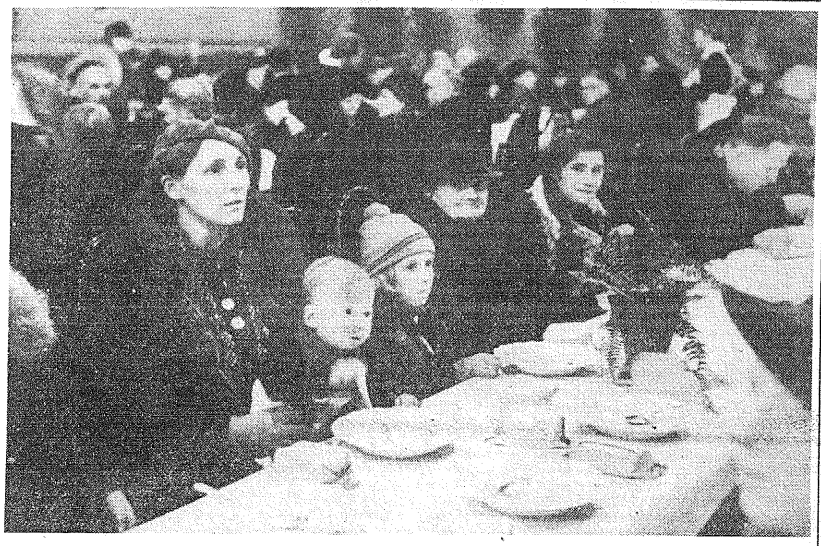
Pensioneeritud mees otsib daami samas olukorras, et ühiselt elu jagada. Vast. "Pensionär" all EPL, Box 667, 101 29 Stockholm 1.

Korralik mees soovib
tutvust
keskealiste daamidaga. Vast. "Ühine tulevik" all EPL, Box 667, 101 29 Stockholm 1.

Vaba eestlaskonna informatsioonileht

EESTI PÄEVALEHT

Ilmub kolmapäeviti ja laupäeviti

Baltikumist Danzigi jõudnud baltisakslasi toitlustatakse linna spordihallis.

Saladirektiivid saksa ajakirjandusele Balti ümberasumise küsimuses

Eesti Päevalehes ilmus juba pikema tutvustav kirjutis balti-sakslaste ümberasustamist 1939.a. käsitleva dokumentide kogu kohta. See dr. Loeberi poolt koostatud ning pealkirja all "Diktierte Option" m.a. Saksamaal välja antud teos heidab valgust mõningaile selle aktsiooni seni tundmatuile aspektidele. Üheks selliseks on Saksa riigi maetlik seisukoht, et ümberasujad pole bolshevismi eest põgenejad ega ka mitte emigrandid. Selle asemel pidi see aktsioon olema seni Baltikumis asunud saksa rahvakillu ära toomine selleks, et seda üle viia uutele asumisaladele kus neid saksluse huvide seisukohalt vaadates rohkem vajatakse.

Kõnesolevas teoses avaldatud 332 dokumendi hulgas leiduvad mitmed, mis selgitavad nii asjaosalistele kui ka kõrvaltvaatajaile juba omalajal ebasiirana tundunud seletuse tagapõhja. Üheks selliseks dokumendiks on näiteks Saksa Välisameti poolt 21. oktoobril 1939 saatkondadele Balti riikides ja Skandinaavias laiali saadetud instruktsioon selle kohta kuidas teatavaid küsimusi tuleb pressile esitada.

Need Saksa Välisameti rutiinis nimetuse all "Sprachregelung" tuntud instruktsioonid on heaks allikaks igatsugu poliitiliste sammude taga peituvate motiivide selgitamiseks. Ja nii ka kõnesolevad juhul. Eelmainitud "Sprachregelung" ütleb, et ümberasujate emigrantideks või põgenikeks nimetamise puhul kuulutaks vaenuline propaganda need otsekohe Molotov-Ribbentropi pakti süütuteks ohvriteks või siis, et neid on ära päästetud sellest saatusest, mis ähvardab teisi Baltikumi elanikke.

Seepärast tuleb rõhutada, et ümberasujad "kutsutakse juhi poolt ära nende seniselt postilt, mida nad sajandeid on truult kaitsnud, kuna ta neile nannab uued ülesanded ja sellega koos uue kodu kingib."

Peale selle kästakse kõnesolevas instruktsioonis vältida ümberasumist kirjeldamast balti-sakslaste vabatahtliku tolminguna ja Saksamaa abivalmidusena nende vastuvõtmiseks.

Selle vastu ei olla aga "mingeid takistusi tähelepanu juhtimiseks sellele, et Saksa riik uuteks ülesanneteks ja uute maa-alade jaoks vajab (just) seda liiki inimesi kui on balti-sakslased."

Niisugune ideoloogiline kattemantel ei tulnud aga koheselt tarvitusele. Enne Hitleri Riigipäeva kõnet 6.10 oli ikkagi mõeldud üksnes päästeaktsioonile leides, et Molotov-Ribbentropi paktiga kommunistide meelevalla alla antud maa-aladelt tulevad rahvuskaaslased ära tuua nende elu päästmiseks. Uute alade saksluse vallutajaiks ja kindlustajaiks said ümberasujad alles seejärel kui aktsiooni juhtimine oli Himmleri kätte läinud.

Selgub nimelt, et SS oli juba aastaid tegelenud välissakslaste emamaale toomise küsimusega ning selle kohta koguni vastava plaani koostanud. Himmleril ei osutunud siis ehk mitte eriti raskeks Hitlerilt otsust saada, mis selle aktsiooni juhtumise tema kätte andis (ametlikult 7.10, tegelikult aga kas 27. või 28.9.1939).

Hitleri otsus võimaldas igal juhul Himmleril hakata omi ideid rakendama. Ta asutas vastava SS-asutuse ümberasustamiseks (SS-Behörde für Um- und Ansiedlung) ja võttis endale tiitli "Reichskommissarie für die Festigung deutschen Volktums" (Riigikomissaar saksluse kindlustamiseks) hoolimata sellest, et see amet ei olnud riiklik vaid parteiline.

Algupäraselt oli Himmleri ideeks olnud töökäte puuduse kõrvaldamiseks hakata välissakslasi Saksamaale tooma. Balti-sakslaste küsimuse aktuaalseks muutudes oli aga õnnestunud Poola sõjakäik avanud uusi perspektiive. Ja nii saigi balti-sakslaste uueks koduks Warthegau ja Danzigi ümbrus kust poolakad minema aeti.

Poolakatele ei pruukinud SS muidugi midagi seletada. Neil tuli ainult oma kolid kokku panna sel määral kui neid kaasa viia lubati ning Poola Kindralkubermangu piiridesse kolida. Mitte palju teisiti ei suhtunud Himmler ka välissakslastesse.

Tema mõtteviisi järgi olid need Saksa riigi käsundusalused hoolimata sellest, et nad olid teiste riikide kodanikud. Niisugune arusaamine põhjustas ümberasujaile palju vintsutusi. Oleks sobiv ära märkida, et ümberasujaile endile osutus kaunis raskeks selgeks teha, et nad oma seniseist kodudest lahkudes muutuvad eelväeks uute alade saksluse vallutamisel.

Igal juhul kaebavad Himmleri poolt Tallinnasse ja Riiga eriti seda asja ümberasujaile selgitama saadetud emissarid, et on ebaõnnestunud kohalikke sakslasi vabastada sellest "õnnetust" (unseligen) arusaamisest, et ikkagi ollakse bolshevismi eest põgenejad.

EVALD UUSTALU

Sport

Eestlane esindas N. Venet

Odessas toimunud rahvusvahelistel noorte kergejõustiku võistlustel oli N. Liidu meeskonnas 5000 m jooksus eestlane Enn Sellik, kes tuli 2. kohale ameeriklase Craig Virgini järele. Balti riikidest oli N. Venes meeskonnas veel odaheites lätlane Uldis Donin ja leedulane Edgenius Tatarunas.

Paguluse-rekord naiste kuulis

Naiste kergejõustiku võistlustel Melbournes, Victoria osariigis, Austraalias, saavutas kuulis esikoha 22-a. eestlanne Anne Kärner tulemusega 15,34 meetrit.

Anne Kärner on keskkkoolis õpetaja. Viimasel ajal pole ta saanud treenida. Tema seekordne tulemus on aga eesti pagulasrekordiks. Eesti kõigi aegade edetabelis on Anne Kärneri tulemus teiseks Helgi Partsi järele.

A. Küngi raamat saksa versioonis

Andres Küngi väga hea vastuvõtu osaliseks saanud rootsikeelsest raamatust okup. Eesti üle (Estland — en studie i imperialism) on hiljuti ilmunud saksakeelne väljaanne Seewald kirjastusel Stuttgartis. Peale hoolitsetud välimuse on kirjatus varustanud raamatu huvitava sissejuhatusega ning vähemalt allakirjutanu arvates erakordselt õnnestunud pealkirjaga.

Mainitud sissejuhatuse iseloomustuseks olgu alljärgnevalt tõlkes edasi antud selle esimene kärbe, mis kõlab järgmiselt: "Eesti? pole kunagi kuulnud. Eesti? aga siiski, kas see ei asu kuskil Skandinaavias?" Selliseid ja sarnaseid vastuseid võidakse tänapäeval saada noortelt inimestelt — ka õige arukailt — neile küsimusi esitades selle balti riigi kohta, mille tundmine tegelikult igale eurooplasele veel 30 a. tagasi oli endastmõistetav."

Niipalju kirjastuse poolt lisatud sissejuhatusest. Ja raamatu uueks tiitliks on "Estland zum Beispiel. Nationale Minderheit und Supermacht". (Eesti näiteks! Vähemusrahvus ja suurvõim). Sellise pealkirja, eriti aga muidugi selle esimese poole suur voorus, et mitte ütelda geniaalne leidlikkus, tohiks seista selles, et iga lugeja fantaasiale jätab vaba lennu. Igaüks võib niiauguse pealkirja all mõtelda täpselt seda mis vastab tema huvidele ja teadmistele ühe väikerahva elutingimusist kommunistliku suurvõimu haardes. Sel viisil võib see pealkiri endas sisaldada pika loengu, see võib olla poliitiliselt agressiivne nagu seda oli Küngi rootsikeelse raamatu pealkirigi aga seda hoopis subtiilsemal viisil, aga see võib ka osutuda lihtsalt võimaliku lugeja pilgupüüdjaks.

Mis puutub Küngi enda teksti, siis on selle rootsikeelset väljaannet juba nii mitmekülgselt ja põhjalikult aruvstatud, et selle lähem iseloomustamine paratamatult kujuneks varemõeldu kordamiseks. Mis siiski öelda tuleks on see, et Küngi saksakeelne raamat pole kaugeltki rootsikeelse väljaande tõlge vaid päris põhjalikult ümber töötatud ja ajakohastatud sama teema käsitlus. Vajaks väga üksikasjalist mõlemi versiooni võrdlemist ütlemiseks kui palju ja mis täpselt on uus ja mis on vana. Küll märkab aga ka pealiskaudselgi lehitsemisel, et koguni uus on materjali dispositsioon. Seeläbi on raamat väga palju võitnud. Kõigest hoolimata jättis rootsikeelne raamat kompositsiooniliselt kuidagi kokkulapitud mulje. Saksakeelset väljaannet võib aga ka ses suhtes pidada igati eeskujulikuks.

Suuremaist muutusist mõlemi väljaande vahel märkab muidugi kohe spetsiifiliselt rootsi lugejaid huvitava materjali puudumine saksakeelses väljaandes. Nii puuduvad peatükid eesti ja Rootsi suhete ja eesti rootslaste kohta kuna eestlasi Rootsis käsitlevat peatükki asendab käsitlus baltlasist eksiilis. Loomulikult puudub ka baltlaste väljaandmist käsitlev lisa koos mitmesuguste teiste lisadega nagu Eesti kohanimed, riigitegelaste, organisatsioonide jne kohta, mis rootsikeelses väljaandes võtsid oma all 29 lk. Teistest muutusist on silmapaistvamaks Eesti ajalugu käsitlevate lk-ede koondamine 49-lt 10-le. Lühendamist korvab osalt raamatu lõppu paigutatud 10 lk-line kronoloogia aga ka ajalooline kokkuvõte ise on väga osavalt tehtud kuigi esineb ka vääratusi. Nii näiteks ei tohiks ütelda, et 1208.a. alanud ja a. 1227 lõppenud eestlaste muistne vabadusvõitlus kestis peaaegu kolm aastakümmet. Ja samuti ei saa ütelda, et Eesti sai 1917.a. nn. autonoomia seadusega iseseisvuse (Selbständigheit) kuna küsimuses oli ikkagi omavalitsus (Selbstverwaltung).

Kui võrdlemisi kergelt märkab muutusi peatükkides nõuaks väga üksikasjalist võrdlemist, et selgitada mis juurde on tulnud. Samade pealkirjade all esinevad peatükid on mõlemis väljaandeis jäänud enam-vähem sama pikkusega (v.a. nõukogude imperialismi käsitlev, mis on pikkuselt kahekordistunud) kuna uute pealkirjadena on juurde tulnud kompartei, usuvastast propagandat ning Eesti ja Balti riikide tuleviku küsimusi käsitlevad rubriigid. Sisuliselt on küsimuses siiski rohkem ühel ehk teisel viisil ka rootsikeelses väljaandes puudutatud teemade laiendatud käsitlus. Ja sama kehtib ka kõigi teiste peatükkide kohta, millede käsitlus on ajakohastatud kõige viimse aja sündmusteni välja. Viimaste näitena võiks ju esitada 1972.a. suvel eestis käibele läinud moodsa nõukogude põllumajanduse iseloomustust, mis seisnes üteluses, et "nisu külv toimub Kasakstanis aga lõikus Kanadas!" Ja mõnede küsimuste kohta on Küng osanud leida tälesti originaalse analüüsi mulje jätvad seletused, kui need nüüd äkki originaalsed polegi. Igal juhul ei mäleta allakirjutanu kuskilt mujalt olevat lugenud selgitust miks nõukogude plaanimajanduse juures ollakse sunnitud pidevalt hoolitsema selle eest, et tarbekaupadest valitseks teatav puudus. Väga huvitav!

E. UUSTALU

Pressi-tsitaate

AKTIIVNE OSLO-MINISTER

— Ametliku ilmega kirjapaberil "Eesti Vabariik Sõjaministeerium" on ilmunud ja vaba maailma eesti organisatsioonidele ning ka üksikisikutele laialt saadetud läkitus uue ajastu algamisest Eesti vabastamisvõitluses, kirjutab New Yorgi Vaba Eesti Sõna, märkides, et kirja väljasaatmise koha järele asub "sõjaministeerium" Deerfieldis New Jersey osariigis ja refereerib kirja väljasaatjat, Oslo-valitsuse sõjaministrit Adv Andersoni;

— Minu kolmekümneaastasest teenistusest keiserlikus Vene-, Eesti Vabariigi ja Saksa armees saadud kogemuste varal on minule langenud, mitte ainult minu enese, vaid ka eesti sõjajõudude ja rahva ettevalmistamine vabadusvõitluseks, mida näen olevat tulemas ja milleks rahvas on halvemini ette valmistatud, kui ta peaks olema.

Vaba Eesti Sõna:

— Küllap sõjaministri järgnevatest "käskkirjadest" kuuleb kus asuvad või kuidas luuakse need "eesti sõjajõud", millede ettevalmistamine ja lahingusse viimine on langenud Avdy Andersoni ülesandeks.

Vaba maailma eestlaskonna aktiviseerimine Eesti vabastamisvõitluseks on tarvilik, kuid ikkagi praktiliste võimaluste piirides, Don-Kihhotlike plaanidega tehakse tõsine asi naerualuseks. Ja Eesti vabastamise võitlus nõuab kõigi meie kasinate jõudude ühendamist, mispärast "sõjaminister" peaks ära jätma kabjahoobid olemasolevatele eesti sõjameeste organisatsioonidele ja sõjameestele, kes ei kuula sõjaministri komandot, vaid tegutsevad eesti huvides oma parema arusaama ja südametunnistuse järgi.